

PLÁN HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE

P O L O M A

Poloma - január 2004

[Handwritten signature in blue ink]

Úvod

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je základný programový a výkonný dokument, spracovaný za účelom riešenia súčasných závažných ekonomických a sociálnych problémov za efektívneho využitia všetkých zložiek jeho miestneho potenciálu /ekonomického, prírodného i demografického/.

Je strednodobým strategickým dokumentom .

Obec je súčasťou Prešovského kraja, ktorý je prioritným regiónom na základe uznesenia vlády SR č.923/1999 a na základe trvale nepriaznivých ekonomických výsledkov. Sú to predovšetkým:

- nízka úroveň hrubého domáceho produktu, ktorý v prepočet na jedného obyvateľa zaostáva za priemerom v SR,
- miera nezamestnanosti,
- výrazná disproporcia v regióne,
- výrazné zaostávanie technickej infraštruktúry.

Poslaním Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce /ďalej len Plán rozvoja/ je navrhnúť systematickú a funkčnú trvalú rozvojovú stratégiu zameranú na realizáciu sociálneho a ekonomického rozvoja obce pri využití vnútorných finančných zdrojov a podporných predvstupových prostriedkov EÚ. Má logickú štruktúru, keď na základe vykonanej analýzy formuluje ciele a stratégiu ďalšieho rozvoja obce.

Plán rozvoja obce pozostáva z nasledujúcich častí:

- sociálno-ekonomickej analýzy obce a identifikácie možností rozvoja formou súhrnnej analýzy,
- stratégiu rozvoja jej priorít a opatrení potrebných na ich naplnenie,
- finančného zabezpečenia,
- organizačného zabezpečenia realizácie Plánu rozvoja obce.

Súhrnnou analýzou i strategickou časťou sa prelínajú globálne i špecifické ciele, ktoré sú rozpracované do konkrétnych opatrení.

Prvá analytická časť dokumentu obsahuje popis obce s jej základnými geografickými údajmi a hlavnými socioekonomickými charakteristikami, ktoré charakterizujú dynamiku sociálneho a ekonomického rozvoja obce. Súčasťou je súhrnná analýza rozvojového potenciálu, ktorá v rámci globálnych a špecifických cieľov, ako aj silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození dáva súhrnný pohľad na reálnu situáciu obce a jej rozvojové možnosti.

Druhá hlavná časť dokumentu je orientovaná na formulovanie strategického rozvoja. Globálne ciele sú rozpracované do špecifických cieľov, ktoré majú stabilizačný alebo rozvojový charakter. Stabilizačné ciele a súvisiace opatrenia sú zamerané na riešenie súčasného nepriaznivého až kritického stavu v jednotlivých oblastiach tak, aby nedošlo k ďalšiemu prehĺbovaniu jestvujúcich problémov s termínom realizácie v rokoch 2003 až 2004. Opatrenia viažuce sa na rozvojové ciele sú zamerané na aktivizáciu vnútorných potenciálov v obci a na podporu ich dlhodobého rozvoja až do roku 2020.

Finančné zabezpečenie hovorí o zdrojoch financovania, ktoré sú vnútorné /štátne a súkromné/ a zdroje EÚ.

Z analýzy sociálno-ekonomickej situácie obce vyplynuli následovné rozhodujúce silné stránky:

- výhodná geografická poloha obce v rámci regiónu Prešov a Prešovského kraja,
- veľmi dobré prírodné podmienky, kultúrne pamiatky , pre rozvoj cestovného ruchu, vidieckej turistiky a agroturistiky,
- kvalitný poľnohospodársky a lesný pôdny fond v prevážnej časti obce pre pestovanie klasických plodín a drevín, rozvoj poľnohospodárskej a lesníckej výroby,
- priaznivá demografická štruktúra obyvateľstva, vyjadrená v podiele v predproduktívnej a produktívnej zložky, i vo výške prirodzeného prírastku obyvateľstva,
- vybudovaná sieť škôl, zdravotnícka starostlivosť,
- kvalifikovaná pracovná sila vyhovujúca súčasnej úrovni hospodárstva v obci,
- vybudovaná kvalitná sieť služieb,
- bohaté zdroje drevnej hmoty,
- voľné plochy pre rozvoj priemyslu a zavádzanie nových výrobných odborov, výstavba IBV, zón oddychu, športový areál,
- kladný prístup predstaviteľov samosprávy, štátnej správy, tretieho sektora k rozvojovým aktivitám v obci.

Určujúcimi slabými stránkami obce sú:

- vysoká miera obecných disparít medzi vyspelejšími a problémovými obcami s nízkym stupňom ekonomického rozvojového potenciálu,
- nedostatočná mikroekonomická adaptácia obce na podmienky trhového hospodárstva,
- zaostávajúca technická infraštruktúra najmä výstavba kanalizačnej siete a napojenie obyvateľov na kanalizačnú sieť a v neposlednom rade aj plynofikácia obce, ako ekologický druh vykurovania domácností našich občanov s cieľom zlepšenia ich kvality života i životného prostredia
- nevyhovujúca kvalita cestnej siete obecného i štátneho významu,
- nedostatok voľných finančných zdrojov pre rozvoj výroby a jej modernizáciu,
- odchod kvalifikovaných zdrojov pracovných síl do vyspelejších regiónov, najmä do zahraničia ako dôsledok chýbajúcej pracovnej príležitosti a nízkej ceny práce,
- trvalo rastúca miera nezamestnanosti s podielom dlhodobo evidovaných nezamestnaných,
- vývoz drevnej hmoty bez vyššieho zhodnotenia,
- zlý stav životného prostredia v dôsledku chýbajúcej infraštruktúry (plynofikácia, kanalizačná sieť) .

V dôsledku závažných slabých stránok a nedostatočného akceleračného vplyvu silných stránok na sociálno-ekonomický rozvoj, obec nie je schopná vlastnými silami riešiť výrazné problémy a pre realizáciu hlavného cieľa i rozvojovej stratégie je

potrebná pomoc štátu i EÚ.

Vychádzajúc zo záverov analýzy sociálno-ekonomickej situácie dlhodobým cieľom rozvoja obce je harmonický vyvážený a trvalo udržateľný rozvoj územia, využitím hospodárskeho, demografického a prírodného potenciálu obce. Hlavným cieľom je zastaviť pokles hospodárskej a sociálnej úrovne obce do roku 2004 a postupne zabezpečiť jej rast s cieľom dosiahnuť úroveň ostatných vyspelejších obcí Slovenska .

Plnením hlavného cieľa sa dosiahne rozvoj ekonomického potenciálu a ľudských zdrojov, ktoré sú podmienkou pre zastavenie a postupné znižovanie vysokej miery nezamestnanosti v obci a odstránenie existujúcich disparít.

Realizáciou opatrení, ktoré sú rozpracované v strategickej časti materiálu, konkrétnych projektov, ako aj súvisiacich kľúčových aktivít sa zabezpečí najmä :

A: v oblasti ekonomického rastu

- zvýšenie ekonomickej výkonnosti obce,
- rozvoj malého stredného podnikania,
- zvýšenie konkurencie schopnosti,
- zvyšovanie produktívneho potenciálu.

B: v oblasti zamestnanosti

- zvýšenie zamestnanosti medziročne o 2 % vytváraním efektívnych pracovných miest v súlade s požiadavkami trhu práce, čím sa dosiahne zníženie nezamestnanosti v obci.

C: v oblasti zlepšenia vybavenosti obce a životného prostredia

- dobudovanie chýbajúcej infraštruktúry na úroveň porovnateľnú s priemerom v SR, výstavba dopravnej infraštruktúry,
- rozvoj sociálnej infraštruktúry a tretieho sektora v súlade s trendami EÚ,
- rozvoj podnikateľského prostredia a súvisiacej infraštruktúry,
- rozvoj cestovného ruchu.

D: v oblasti rastu životnej úrovne

- zlepšenie dôchodkovej situácie občanov v obci,
- zlepšenie kvality života obyvateľov obce,
- rozvoj ľudských zdrojov.

Plán rozvoja obce bol spracovaný na základe poznatkov regionálnych odborníkov a miestnych autorít, ktorí najlepšie poznajú problémy, potreby a rozvojové potenciály obce. Spôsob spracovania umožnil všetkým zainteresovaným partnerom vysokú mieru spoluúčasti na programovej stratégii sociálno-ekonomickeho rozvoja obce.

Tento plán bude prínosom pre rozvoj odborných kapacít v záujme efektívneho absorbovania domácich prostriedkov ako aj prostriedkov poskytnutých v rámci predvstupových a štrukturálnych fondov EÚ. Na Plán rozvoja obce budú nadväzovať konkrétne projekty, ktorých realizáciou sa dosiahne naplnenie vytýčených cieľov. Výber projektov podľa štatútu bude zabezpečovať regionálny riadiaci a monitorovací výbor v súlade s kritériami a strategickými cieľmi regiónu Východ.

1. SOCIÁLNO-EKONOMICKÁ ANALÝZA A IDENTIFIKÁCIA MOŽNOSTI JEJ ROZVOJA

1.1. Popis obce a základné geografické údaje:

Poloma je rázovitou šarišskou obcou Horného Potorysia. Leží na severo - východnom úpätí Levočských vrchov, pod Čiernou horou (1090 m n.m.), 13 km od mesta Lipany. V strede obce je nadmorská výška 605 m. Pahorkovitý povrch chotára je prevažne odlesnený. Brázdia ho potoky stekajúce z Levočských vrchov a sírne minerálne pramene.

Prvýkrát sa v listinách spomína v roku 1330 ako súčasť panstva Torysa a ako samostatná farnosť. V roku 1330 tu pôsobil farár Pavol, ktorý bol členom Fraternity horno - toryských farárov.

Názov obce sa v najstarších listinách uvádza v tvaroch : Polom, Palim. Jeho vývoj v nasledujúcich storočiach možno sledovať takto : v r.1427 Polom, v r. 1689 Polyom, v r. 1773 Poloma, v r. 1786 Polom a od roku 1927 nesie opäť názov Poloma.

Historici na základe etymologického významu názvu hovoria, že obec vznikla na mieste lesného polomu. No treba si všimnúť aj starý názov - Palim, ktorý môže pochádzať od neurčitého páliť, spaľovať a v tom prípade by názov obce poukazoval na kultový, obetisťné miesto starých Slovanov, pričom sa jej názov nevyhol maďarskému vplyvu.

Poloma má 975 obyvateľov. Patrí medzi väčšie obce okresu Sabinov.

1.2. Obyvateľstvo – miera ekonomickej aktivity

V rámci Prešovského kraja sa územie radí k oblastiam kde má počet obyvateľov dlhodobý rastúci charakter.

V obci stagnuje rozvoj bytového fondu, malého a stredného podnikania, aktivity v oblasti cestovného ruchu nie sú doposiaľ prínosom rozvoja. Rozhodujúcim

faktorom ekonomickej prosperity územia s ohľadom na prírodné atraktivity bude rozvoj malého stredného podnikania, cestovného ruchu. Tieto aktivity sú podmienené vybudovaním, resp. dobudovaním technickej infraštruktúry a masívnej podpore vidieckej rekreácie a turizmu.

V súčasnej dobe žije v obci975 obyvateľov.

Počet detí od 0 - do 14 rokov.....	241
Počet žien	467
V po produktívnom veku	126
Počet obyvateľov odchádzajúcich za prácou.....	238
Počet pracujúcich vo verejnom sektore	84
Počet pracujúcich v súkromnom sektore	251

1.3. Dôchodková situácia obyvateľstva :

Mesačný priemer peňažných príjmov na člena domácnosti sa znížil v roku 2002 o 7,8% oproti predchádzajúcemu roku.

1.4. Evidovaní nezamestnaní:

Z vývoja počtu evidovaných nezamestnaných vyplýva , že v celej obci má sústavne rastúci trend. Je to spôsobené poklesom dopytu pracovných síl v dôsledku nepriaznivej ekonomickej situácie hospodárskej základne a znižovania počtu voľných pracovných miest. Medziročne sa počet evidovaných nezamestnaných zvyšuje.

1.5. Vzdelanostná štruktúra obyvateľov:

Vzdelanostnú úroveň a schopnosť uplatnenia na trhu práce je možné ovplyvniť cieľenými rekvalifikačnými programami.

1.6. Zdravotné a sociálne služby:

Zdravotnícka starostlivosť pre občanov je poskytovaná formou primárnej zdravotníckej starostlivosti v neštátnych zdravotníckych zariadeniach a to NZZ pre dospelých a NZZ pre deti a dorast v Šarišských Dravciach a Toryse.

1.7. Stavebníctvo a bytová výstavba:

Stavebné firmy v regióne majú možnosť čerpať stavebných odborníkov pre výstavbu ciest, výrobných objektov i bytov. Vzhľadom k poklesu investičnej výstavby však časť stavebných kapacít je nevyužitých, o čom svedčí aj výrazný pokles objemu stavebnej výroby a zánik resp. nepriaznivá ekonomická situácia stavebných firiem. Transformácia národného hospodárstva na trhovú ekonomiku sa prejavila aj vo financovaní rozvoja bývania a výstavbe rodinných domov v obci.

V súčasnosti je v riešenom území evidovaných 225 RD, Základná škola1. - 4.

roč., Materská škola, Kultúrny dom Obecný úrad a Nákupné stredisko.

1.8. Vývoj počtu a štruktúra podnikateľských subjektov:

Na území obce sú podnikateľské subjekty zapísané v obchodnom registri. Z hľadiska zoskupenia právnych foriem najväčšie zastúpenie majú živnostníci v oblasti služieb: WAMEI - výroba cestovín, Stolárstvo, Pohostinstvo, 4 obchody s rozličným tovarom

1.9. Analýza poľnohospodárstva a rozvoj vidieka:

Vzhľadom k prírodným klimatickým podmienkam a reliéfu územia má obec veľmi dobré podmienky pre rozvoj poľnohospodárskej výroby. Obec je položená v mierne členitom zalesnenom území. Z celkovej výmery 891 ha .

Poľnohospodárska pôda	594 ha
Lesná pôda	297 ha
Orná pôda	365 ha

Z poľnohospodárskeho hľadiska územie spadá do výrobnnej oblasti z vhodnými podmienkami pre pestovanie obilnín, okopanín , krmovín a rozvoj živočíšnej výroby.

V obci nie sú , v dôsledku veľmi zlého prístupu občanov i vedenia bývalého JRD k realite a novým podmienkam socializácie obce, vybudované žiadne poľnohospodárske objekty. No táto technická zaostalosť z minulosti môže byť v budúcnosti pre rozvoj našej obce prospešná ...

1.9.1. Lesné hospodárstvo:

Lesy sú ihličnaté v menšej miere listnaté. Rozlohou lesnej pôdy a objemom drevnej hmoty sú vytvorené dobré podmienky pre rozvoj lesného hospodárstva.

1.9.2. Rozvoj vidieka:

Obec Poloma leží 605 metrov nad morom pod úpäťm Levočských vrchov a nášmu okoliu dominujúcej Čiernej hory. Obec je osadená v krásnej prírodnej scenérii s množstvom vzácnych a liečivých rastlín, a s dostatočnou plochou lesného porastu. Pri využití územia pre rekreáciu a šport sa brali do úvahy prírodné danosti. Rekreáciu v obci na čistom vzduchu z rušného a z nečisteného mestského prostredia, obľubujú predovšetkým rodiny s deťmi. Skvalitňovanie podmienok pre aktívny pobyt rodín, skrášľovanie životného prostredia v celej obci a pod. Samotný pobyt na vidieku je pre určité cieľové skupiny turistov žiadaným a veľmi obľúbeným. Vidiek im ponúka uvoľnenie, pohodu a poskytuje im možnosť prežiť mnoho zážitkov. Stáva sa zdrojom nielen oddychu a rekreácie, ale veľa krát zdrojom inšpirácie. Aj

preto má vidiecka turistika značné predpoklady stať sa jedným z najdôležitejších rozvojových prvkov obce.

V obci prevláda vidiecke osídlenie. Vidiecke prostredie patrí medzi územie, ktoré si vyžaduje osobitnú ochranu a starostlivosť, preto že doterajší vývoj životných podmienok viedol k degradácii tejto časti sídelnej štruktúry. Obec a obyvateľstvo, ktoré žije na tomto území predstavuje podstatný potenciál duchovného a hmotného bohatstva spoločnosti, ktorý má zmysel práve v tomto prostredí. Obec je prevážne monoštruktúrne orientovaná. Tradičné remeslá sú na ústupe, služby sú dostatočne rozvinuté. Rozvoju obce je potrebné venovať pozornosť vzhľadom k jej polohe a osídleniu. Obec má veľmi dobré, nie plne využité možnosti pre rozvoj. Jej veľkou šancou je rozvoj malého a stredného podnikania, vytváranie mini priemyselných parkov, rozvoj cestovného ruchu, vidieckej turistiky, agroturistiky, založenej na miestnych špecifikách, kultúrnom a prírodnom dedičstve. Ich realizáciou sa podmieni možnosť využitia miestnej pracovnej sily.

Zvýšenú starostlivosť je potrebné venovať ochrane životného prostredia, pre zachovanie prírodných krás obce a príťažlivosť pre turistov. Pozornosť je potrebné venovať zabráneniu vzniku čiernych skládok, vytváraním organizovaných skládok, ako aj rozvoju agroturistiky.

Odporúčané návrhy:

Vzhľad obce je jedným z najvýznamnejších faktorov, ktorý ovplyvňuje dojem turistu a zanecháva príjemný alebo negatívny zážitok. Skrášľovať a udržiavať čistotu verejných priestranstiev.

Krátkodobá rekreácia a dlhodobá rekreácia:

- kladie nároky na ubytovanie a stravovacie možnosti v obci,
- rekreačné možnosti,
- uspokojenie obyvateľstva na víkendovú rekreáciu,
- vybudovanie športovo-rekreačných plôch, ponuky športovísk pre domácich a turistov /tenis, volejbal, nohejbal, atď/,
- vybudovanie penziónu – agroturistika, cykloturistika, pešia turistika,
- zacomponovanie do systému dlhodobej rekreácie,
- rodinný charakter ubytovania služieb.

Zimné obdobie:

- bežecké trasy s prepojením na Lipany, Stará Ľubovňa, Kežmarok, Levoča

1.10. Analýza stavu životného prostredia:

1.10.1. Vodovodná a kanalizačná sieť

V obci bola vybudovaná vodovodná sieť. Obec má vlastný vodovod. No v dôsledku úbytku spodných vôd v posledných rokoch vyvstáva potreba posilnenia zdroja pitnej vody. Vodovod je v správe VVS, a.s. Košice. Kanalizačnú sieť je potrebné vybudovať, ale v súčasnosti sa pripravuje projektová dokumentácia.

Dážďové vody z intravilánu obce sú odvádzané priekopami a dážďovou kanalizáciou, ktoré sú zaústené do potokov. Priekopy sú udržiavané a nezanesené.

Vodné hospodárstvo:

Najdôležitejšou úlohou v obci je úprava tokov
– vykonať úpravu potokov /úloha PBaH/.

Odkanalizovanie a očistenie odpadových vôd:

Vybudovanie kanalizačnej siete rieši odkanalizovanie celej obce do ČOV.

1.10.2. Odpadové hospodárstvo

Obec zabezpečuje vývoz tuhého komunálneho odpadu 2x do mesiaca. Je potrebné prehodnotiť a aktualizovať plán odpadového hospodárstva, určiť v ňom priority a ciele s možnosťou perspektívy separovaného zberu v prípade jeho spracovania.

1.11. Vybavenosť obce dopravnými a technickými vybaveniami:

1.11.1. Cestná infraštruktúra

Železničná doprava

Najbližšia železničná stanica je v sídle Lipany, z ktorého sa možno pripojiť na hlavné železničné ťahy Košice – Prešov - Bratislava.

Osobnú autobusovú hromadnú dopravu v súčasnosti prevádzkuje SAD Prešov .

Miestne komunikácie v dĺžke cca 6,5 km o šírke 3 až 4 m, ktorých správu a údržbu zabezpečuje obec z vlastných prostriedkov.

V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že nepriaznivé klimatické a morfológické podmienky s celoslovenským priemerom zvyšujú finančnú náročnosť opráv a údržby cestných telies. Miestne a štátne cesty sú v zlom technickom stave, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú dopravnú nehodovosť.

1.11.2. Energetika

Vlastníkom siete sú VSE Košice. V súčasnosti inštalovaný výkon vyhovuje , ale nie je vytvorená žiadna výkonová rezerva. Preto v súvislosti s novou výstavbou bude potrebné riešiť výstavbu nových TR v centre odberu.

Jednotliví odberatelia sú napájaní z TS na betónových stĺpoch a stožiarov. Nedostatkom je vedenie na starších domoch tzv. nástrešníkmi, čo zapríčiňuje bezpečnosť opravy striech ako aj samotné poškodzovanie krovu osovými silami vedenia.

Verejné osvetlenie je vybudované s jednotným výrazom - sú použité rovnaké osvetľovacie telesá s úspornými žiarivkami.

Všetky novonavrhované trasy je nutné riešiť kábelovým rozvodom uloženým v zemi. Rodinné domy sú vykurované z vlastných domových kotolní na spaľovanie tuhých palív a s elektrickým vykurovaním a PB plynom.

1.11.3. Telekomunikačná a informačná infraštruktúra

Obec je napojená na automatickú ústredňu. Telekomunikačné služby zabezpečujú

Slovak Telecom (ST).

V obci je vybudovaný miestny rozhlas, ktorý je ovládaný z rozhlasovej ústredne v objekte Obecného úradu, ktorý je potrebné rekonštruovať. Jeho rozvody je potrebné perspektívne uložiť do zeme.

Poštové služby zabezpečuje Slovenská pošta, ktorá má expozitúru v obci Šarišské Dravce.

2. STRATEGICKÁ VÍZIA

2.1. Technická infraštruktúra:

Rozvoj dopravy

Opatrenia:

- modernizácia a skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry ,
- doprava miestnej komunikácie,
- vybudovanie chodníkov v obci po zrealizovaní chýbajúcej infraštruktúry, opravy a spevnenie obecných stok,
- výstavba miestnych komunikácií k navrhovaným stavbám, /IBV, stred.CR/ ,
- zabezpečenie trvalo udržateľnej mobility a zlepšenie životného prostredia v obci,
- zabezpečenie dopravnej obslužnosti pri vybudovaní v turistického centra a zón oddychu, spojenej s ochranou prírody,
- zvýšenie bezpečnosti dopravy.

Predpokladané prínosy:

- vytvorenie pracovných príležitostí pri budovaní infraštruktúry i rozšírenie možností pre miestnych podnikateľov,
- zníženie prepravných časov,
- zníženie dopravnej nehodovosti a jej dôsledkov,
- zníženie miery zdravotných rizík obyvateľov a ich dôsledkov,
- zvýšenie podielu cestovného ruchu, sektoru dopravy a prepravy,
- zvýšenie mobility obyvateľstva a turistov.

2.2. Rozvoj vodohospodárskej infraštruktúry:

Opatrenia:

- zlepšenie vybavenosti technickou infraštruktúrou na úrovni štandardu EÚ a tým zvýšenie atraktivity územia i pre podnikateľskú sféru a návštevníkov,

- vybudovanie kanalizačnej, dobudovanie vodovodnej siete, k zónam oddychu a relaxu, IBV a na rozšírené územie intravilánu,
- zlepšenie kvality podzemných i povrchových vôd a zníženie potenciálneho ohrozenia vôd,
- regulácia miestnych potokov a spevnenie ich brehov,
- zníženie rizika povodní a ich možných následkov.

Predpokladané prínosy:

- vytvorenie podmienok pre ekonomickú stabilizáciu rozvoja obce,
- zvýšenie atraktivity obce pre podnikanie a cestovný ruch,
- znižovanie znečistenia podzemných a povrchových vôd,
- vytvorenie pracovných príležitostí pri budovaní infraštruktúry,
- zníženie potencionálnych následkov povodní.

2.3. Zásobovanie obce energiou a úspora energie:

Opatrenia:

- znižovanie spotreby energie a zvyšovanie účinností energie,
- vybudovanie elektrických sietí k zónam oddychu a relaxu, IBV, minipriemyselných zón a stredisku agroturistiky,
- posilnenie vedenia a vybudovanie nových TS podľa potreby,
- znižovanie strát a zvyšovanie spoľahlivostí sietí,
- informovať obyvateľov o úsporách energie,

Predpokladané prínosy:

- zlepšenie vybavenosti obce, efektívne využitie investícií pre rozvoj obce,
- zvýšenie atraktivity obce pre podnikanie a cestovný ruch,

2.4. Rozvoj telekomunikačnej infraštruktúry:

Opatrenia:

- zabezpečenie komunikačných potrieb obce / celková rekonštrukcia miestneho rozhlasu a estetické rozloženie v obci/,
- kvalitná ponuka telekomunikačných, hlasových a dátových služieb pre spojenie vnútroštátne i zahraničné,

- rozšírenie pokrytia k novovybudovaným centrám oddychu, IBV a intravilánu,
- zabezpečenie dostupnosti internetu na verejných staniciach s kvalitným pripojením, zavedenie moderných informačných technológií,

Predpokladané prínosy:

- zvýšenie atraktivity obce pre podnikanie, cestovný ruch a investorov, vyššia účinnosť propagácie a reklamy,
- rozvoj obchodovania, vytvorenie nových pracovných príležitostí,
- zapojenie podnikateľského, neziskového sektoru a občanov do riešenia obce,
- zlepšenie vybavenosti obce.

3. CESTOVNÝ RUCH, KULTÚRA , ŠPORT A VONKAJŠIE VZŤAHY

Strategické ciele:

Vybudovať a rozvinúť odvetvie cestovného ruchu v štruktúre regionálneho hospodárstva so zameraním na zvyšovanie konkurencie schopností, sociálno-ekonomických príležitostí, rastu životnej úrovne a dosiahnutie kompatibility systému cestovného ruchu s krajinami EÚ. Vytvoriť podmienky pre rast kvalifikácie ľudských zdrojov v cestovnom ruchu s dôrazom na kvalitu služieb a budovanie imidžu obce.

Vybudovať a rozvíjať infraštruktúru cestovného ruchu s potrebami obce v súlade s regiónom so zameraním na kvalitatívny a kvantitatívny rozvoj zariadení cestovného ruchu a ich základných a doplnkových služieb.

V novonavrhovanom stredisku CR vybudovať:

- vybudovanie Zóny oddychu a relaxu /volejbalové, basketbalové, minifutbalové, detské ihrisko, tenisový kurt, altánky, oddychové lavičky , ohniská, kempoviská, individuálna chatová výstavba, sieť sociálnych zariadení /,
- vodná plocha , ktorá bude slúžiť na rekreačné účely bude plniť charakter protipovodňových opatrení.

Navrhované stredisko CR využiť aj na zimnú rekreáciu /klzisko, lyžovanie, sánkovanie/.

Vybudovanie turistických a cykloturistických trás a v zimnom období bežecké trate s prepojením na Levoču, Spišský hrad, Kežmarok, Ľubovnianske kúpele a zároveň napojenie už na jestvujúce.

V katastri obce usadenie informačných tabulí s vyznačením týchto trás, zón oddychu, autocampingu, športového areálu, kultúrno-informačného centra, reštauračných zariadení, kultúrnych pamiatok a mapou regiónu.
Udržiavanie a rozvoj kultúrnych akcií v obci pre občanov, ale aj turistov.
Športová činnosť v obci je orientovaná vo futbale, kde pre túto činnosť sú vytvorené dobré podmienky v objekte futbalového ihriska. Potreba rozvoja činnosti v turistickom odbore a základnej rekreačnej telesnej výchovy.
Odkúpenie a rekonštrukcia neobývaných domov na individuálnu vidiecku turistiku.
KULTÚRA:
V obci sú dve významné kultúrne pamiatky. Prvou je kostol z 13., alebo zo začiatku 14. storočia zasvätený Najsvätejšej trojici, na oltári s kópiou neskorogotickej plastiky Boha Otca s mŕtvým Kristom z dielne majstra Pavla z Levoče, z obdobia okolo roku 1520 (originál sa nachádza v SNG v Bratislave) Ďalšou pamiatkou je klasicistická prícestná kaplnka Snežnej P. Márie postavená v roku 1892 na pamiatku živeľnej pohromy - ľadovca v našom chotári.
V rámci zachovania kultúrneho dedičstva je potrebná rekonštrukcia kaplnky.
Centrum obce má ľudový ráz, ktorý chceme v najbližšej dobe okrášliť ľudovým parkom s vkusným autobusovými zástavkami .
V budove Obecného úradu je knižnica, ktorej návštevnosť je veľká , preto je potrebné zaviesť knižničný systém LIBRIS pre obecné knižnice.
Pre veľký záujem najmä zo strany mládeže je potrebné vytvoriť samostatné miesto na prácu s internetom - Internetovú kaviareň.
Všetky kultúrne akcie sa v obci konajú v novom Kultúrnom dome s kapacitou 500 stoličiek. Kultúrny dom má javisko vyhovujúce pre usporiadanie vystúpení ochotníckych súborov a folklórnych súborov. Obec Poloma od roku 2000 nadviazala kultúrno-športovo-spoločenské kontakty s obcami Gemerská Poloma (región Gemer) a Polomka(región Horehronie), kde sa pravidelne stretáva, každý rok v inej obci.Túto tradíciu chceme udržiavať aj v budúcnosti.

Opis produktu

Riešené územie obce , je charakteristické členitou zástavbou. Daným stupňom úrovne turistickej infraštruktúry vytvára podmienky pre podstatne dynamickejší rozvoj cestovného ruchu.

Pri navrhovaní produktov cestovného ruchu uplatňovaných v riešenom území, je potrebné vychádzať predovšetkým z jeho geomorfologického charakteru, z klimatických podmienok a z jeho daností.

Vychádzajúc z ÚPN-VÚC Prešovského kraja, aktivity cestovného ruchu z hľadiska koncepčného sú zamerané predovšetkým na:

- *Rekreačný pobyt v prírode*
- vodné športy a rekreácia pri vode

– *Poznávací turizmus*

- spoznávanie prírodných krás a atraktivít a kultúrneho dedičstva,

– *Vidiecky turizmus*

- využívanie chalupárstva, individuálnych chat a prenajímanie lôžok v rázovitom vidieckom osídlení, a vidiecka turistika.

Riešené územie obce , má predpoklady pre všetky uvedené možnosti využívania svojho územia.

Z hľadiska efektívnej propagácie riešeného územia navrhujeme celé územie spojiť do výsledného produktu pod spoločným názvom:

Poloma

Obec a jej okolie môžu osloviť rôzne skupiny odberateľov (návštevníkov). Svojím rozvojom a využitím daností, môžu značne zvýšiť turistický potenciál riešeného územia.

Je potrebné sa zamerať na zvyšovanie príťažlivosti riešeného územia prostredníctvom kvalitných tradičných i netradičných ponúk, ktoré vychádzajú z podmienok a tradícií riešeného územia. Je možné rozvíjať rodinné dovolenky, ekologické dovolenky, zimné dovolenky, zamerané predovšetkým na letné športy, turistiku, spoznávanie kultúrnohistorických hodnôt, bežecké lyžovanie a na lyžiarsku turistiku.

Veľmi významnú úlohu v rozvoji cestovného ruchu zohráva estetické prostredie. Preto estetizácia obce (autobusové prístrešky, vykášanie voľných priestranstiev (napr. pri turistických informačných zariadeniach), okolia verejných budov, okolia miestnych komunikácií a pod. musí byť súčasťou rozvojového programu obce pre cestovný ruch. Podobne je tomu aj s informovaním turistu a navádzaním do jednotlivých častí obce, či k pozoruhodnostiam, alebo k dôležitým turistickým lokalitám (zóny oddychu, športoviská, letná rekreácia spojená s vodnými športami, rybníky, informácie, významná historická zaujímavosť a pod.) a významným miestam (obecný úrad, pošta, zdravotné stredisko, kostol, farský úrad, škola, reštauračné zariadenia a pod.). Preto je potrebné vytvoriť jednotný informačný systém, ktorý bude zahrňovať:

- systém označenia jednotlivých častí obce, resp. dôležitých častí obce (zóny oddychu, rekreačné centrum, kultúrne pamiatky, a pod.),
- systém označenia dôležitých verejných budov (obecný úrad, kostol, farský úrad, škola, kaštieľ a pod.), ubytovacích, reštauračných a pohostinských zariadení,
- systém označenia existujúcich zaujímavostí.

Turistické produkty ako dôležitý marketingový nástroj je možné úspešne vytvárať na základe existencie základných atribútov, predovšetkým je to dobrá technická a turistická infraštruktúra, spoľahlivý turistický informačný systém, koncepcia rozvoja CR v obci.

Nasledujúca časť kapitoly je zameraná na zhodnotenie, návrh a doporučenia produktov realizovateľných v riešenom území s využitím v letnom i zimnom období a s celoročným využitím.

Riešené územie je územím vhodným pre celoročné využitie v cestovnom ruchu. Jeho ponuka pre dlhšie, ale i pre kratšie pobyty nie je dostatočná. Preto je nevyhnutné zvýšiť kvalitu, zaujímavosť i pestrosť turistickej ponuky, pritom je potrebné vychádzať z danosti územia. V ďalšej časti kapitoly navrhujeme niekoľko

produktov, ktoré využívajú danosti riešeného územia. Z nich by si mala obec vybrať 4 až 5 ako prioritné a ďalšie vytvárať ako doplňujúce, podporujúce prioritné produkty.

Jednotlivé produkty navrhujeme v ďalšej časti tejto kapitoly rozdeliť podľa využiteľnosti na produkty

- celoročného charakteru,
- pre zimné obdobie,
- pre letné obdobie.

Celoročné aktivity, flexibilita

a) Vidiecka rekreácia

- dovolenka a rekreácia na podhorskom vidieku, vidiecka turistika - celoročný produkt v spojení s viacerými formami turistiky.

Táto forma trávenia dovolenky a voľného času je čoraz viac vyhľadávanější domácimi i zahraničnými turistami, najmä ľuďmi z rušného a znečisteného mestského prostredia. Túto formu rekreácie obľubujú predovšetkým rodiny s deťmi, preto zariadenia tohto typu odporúčame vybavovať nenáročnými zariadeniami pre aktivity detí, skvalitňovať podmienky pre aktívny pobyt rodín v riešenom území, skrášľovať životné prostredie obce a pod.

Samotný pobyt na vidieku je pre určité cieľové skupiny turistov žiadaným a veľmi obľúbeným. Vidiek im ponúka iný pohľad na život, poskytuje im možnosť prežiť mnoho zážitkov, stáva sa pre nich zdrojom nielen oddychu a rekreácie, ale veľakrát aj zdrojom inšpirácie. Aj preto má vidiecka turistika značné predpoklady stať sa jedným z najdôležitejších rozvojových prvkov obcí.

- Riešené územie má pre túto funkciu vhodné predpoklady, predovšetkým sa jedná
- o využitie rozsiahlych lokalít v katastrálnom území,
 - o možnosť ubytovania návštevníkov v rodinných domoch.

Odporúčania, návrhy:

Vzhľad obce je jedným z najvýznamnejších faktorov, ktorý ovplyvňuje dojem turistu a zanecháva príjemný alebo negatívny zážitok. Upravené záhrady, udržiavané fasády objektov s ich okolím vyvolávajú u turistu už pri prvom kontakte s obcou príjemný pocit, ktorý môže mať kladný vplyv na jeho dĺžku pobytu, frekvenciu pobytov v obci či odporúčenia známym. Toto je veľmi účinná reklama. Preto sa odporúča:

- skrášľovať a udržiavať čistotu verejných priestranstiev,
- zo strany obce vytvoriť motivačné podmienky pre skrášľovanie súkromných zariadení a priestranstiev (súťaž s vyhodnotením a ocenením o najkrajšiu predzáhradku, o najkrajší balkón a pod.),
- na vybraných miestach v hlavných turistických častiach vytvoriť jednoduché komplexy pre detské hry a aktivity.

b) História obce

Tento produkt môže byť pri dobrom marketingu veľmi významným rozvojovým prvkom cestovného ruchu v riešenom území.

Na základe samotných historických faktov možno usudzovať, že obec existovala už v 14. storočí. Využiť históriu kostola, kaplnky.

Navrhujeme:

- využiť históriu obce na výraznejšie zviditeľnenie, spropagovanie a zatraktívnenie riešeného územia,
- na základe zmapovania, sprístupnenia a označenia existujúcich dôkazov histórie obce, vytvoriť špecifický produkt s prezentáciou,
- zároveň vytvoriť špeciálne trasy pre peších turistov, cykloturistov a mototuristov (s ich vyznačením), ktoré by návštevníka viedli a informovali o histórii obce a okolia,
- dokumentáciu, predmety, poprípade zariadenia menších rozmerov doporučujeme sústrediť na jedno miesto v interiéri, poprípade aj v exteriéri.

Odporúčania, návrhy:

- vytvoriť podmienky pre prezentáciu histórie obce, a to v interiéri, prípadne v exteriéri (napr. tkáčstvo, kováčstvo, košíkarstvo, čipkárstvo, výrobky zo šúpolia, vyšívanie, rezbárstvo,) zriadiť predaj upomienkových predmetov s tematikou, napr. košíkov, výrobkov z dreva, čipkárskych predmetov, tkaných kobercov, a pod. (riešiť samostatným projektom),
- vytvoriť a osadiť systém označenia historicky zaujímavých prvkov histórie obce (informačné panely) - s následným vytvorením informačnej brožúry s mapkou; vytvoriť náučnú trasu zameranú na históriu obce a okolia pre peších turistov, cykloturistov a mototuristov; spracovať samostatný projekt a odborne vyznačiť buď ako miestne značkové trasy alebo ako náučné značkové trasy; v záujmovom území sú tieto historické prvky vhodné na turistické a náučné využitie:

d) Hipoturistika (kone)

Jazda na koni, jazda na saniach a povoze ťahaných konským záprahom by mala byť nielen atrakciou, ale aj súčasťou poznávania obce, jej zaujímavostí. Hipoturistika je obľúbenou a značne sa rozvíjajúcou formou turistiky na Slovensku.

e) Poznávanie regiónu, zábava a náhradný program

Cieľom je obohatiť ponuku pre dovolenkujúcich hostí o zábavu a vyplnenie voľného času, aj počas nepriaznivého počasia a súčasne upozorniť na zaujímavosti, možnosti a prednosti riešeného územia v spojení s blízkym okolím. Odporúča sa, aby boli v dovolenkových centrách ponúkané poznávacie, náučné prehliadky a vychádzky s odborným sprievodcom. Takýmto odborným spôsobom sa dovolenkujúci hostia oboznámia s územím (história, príroda, tradície, lesníctvo, atraktivity, život na vidieku, vyspelosť ľudí žijúcich a tvoriacich na tomto území) a rozšíria sa ich poznatky k rôznym témam. Ponuky k tematickým sprevádzaným prehliadkam by mali byť koordinované a spoločne organizované so susednými obcami a rekreačnými strediskami.

Ako veľmi potrebné sa javí doplnenie ponúk o možnosti

- večernej zábavy,

- premietanie diapozitívov s prednáškou o obci, o faune a flóre, a to aj v jazyku najviac navštevujúcich zahraničných hostí,
- premietanie náučných videofilmov (fauna a flóra, história mikroregiónu a pod.), videofilmov letnej, resp. zimnej ponuky s cieľom prípadného budúceho letného pobytu,
- prístup k internetu a ďalšie podobné činnosti.

Zimné obdobie

Hlavnými aktivitami zimnej ponuky v riešenom území sú vychádzky do zimnej prírody, bežecké lyžiarske trate a sánkarske trate. Ponuka pre rekreačné a turistické využitie v zimnom období je v riešenom území nedostatočne kvantitatívne a kvalitatívne rozvinutá. Podmienky, ktoré sú v riešenom území k dispozícii, je potrebné v krátkom čase primerane zhodnotiť a využiť pre zdynamizovanie cestovného ruchu. Pri ich rozvoji je potrebné rátať s ich možným celoročným využívaním. Zimné športoviská sú vystavené v silnej konkurencii v porovnaní so zabezahanými zimnými dovolenkovými strediskami nielen v blízkom zahraničí, ale aj na Slovensku. Tie majú obsahovo širšiu a kvalitnejšiu ponuku, rozvinutejšiu infraštruktúru. Riešené územie môže oproti konkurentom ponúknuť služby v nižších cenových reláciách. Túto skutočnosť je treba mať na zreteli.

Návrh produktov, podporujúcich rozvoj cestovného ruchu v zimnom období na riešenom území:

a) Lyžovanie

Z pohľadu dovolenkára je lyžovanie najatraktívnejšou formou trávenia dovolenky v zime. Ako je konštatované vyššie, v zimnom období je v riešenom území nie sú dobré podmienky.

Klimatické, geomorfologické podmienky a neexistujúca infraštruktúra pre zimné športy nevytvárajú v záujmovej lokalite veľmi dobré predpoklady pre rozvoj zimných športov ako komplexného produktu cestového ruchu. Ten zahŕňa - zjazdové lyžovanie, bežecké lyžovanie (rekreačné), lyžiarsku turistiku, snowboard, sánkované.

,b) Lyžiarska turistika - putovanie zasneženou krajinou

Putovanie na bežkách po zasneženej krajine a jej spoznávanie, si získava čoraz viac prívržencov. Lyžiarska turistika pozná viaceré formy, napríklad vychádzky na bežkách v blízkom okolí pobytu (strojovo upravené trate), jedno alebo viacdňové náročnejšie výlety na lyžiach po neupravených trasách (spravidla po značených chodníkoch pre pešiu turistiku alebo cykloturistiku) alebo hviezdicové putovanie na lyžiach. V riešenom území sú pre lyžiarsku turistiku vhodné klimatické, geomorfologické podmienky.

c) Verejné športové súťaže

- beh na lyžiach, diaľkový pochod pre deti, dospelých, pre rodiny
- Súťaže plnia funkciu nielen porovnávania sa, ale aj sociálnu funkciu, funkciu zábavy

d) Karneval na klzisku

Formou zábavy s prvkami súťaživosti vytvoriť u turistov prostredie pre prežitie príjemných zážitkov.

Turisti preoblečení za masku jazdia na miernom svahu a "jury" hodnotí masky podľa viacerých kritérií, napr. námet, vzhľad, vtipnosť, umelecký dojem počas jazdy a pod. Zvláštne čaro má karneval pri umelom osvetlení.

e) Adrenalinové športové aktivity

Vytvoriť ponuku pre fyzicky i psychicky náročné aktivity s komplexným zabezpečením podmienok pre ich uskutočnenie. Napríklad nájdenie pokladu po prekonaní daných prekážok a vzdialeností, bežeckých lyžiach alebo snežniciach s limitovaným časom.

Letné obdobie

V súčasnej ponuke sú v letnom období k dispozícii dobré predpoklady pre:

- pešiu turistiku,
 - čiastočne cykloturistiku,
 - jazdu na koni (povoze),
- a to tak pre samostatné produkty, ako aj na ich kombináciu v ponuke.

Odporúča sa tieto predpoklady v krátkom čase ďalej vybudovať

- možnosti pre cykloturistiku,
- podmienky pre možnosť spoznávať históriu riešeného územia,
- podmienky pre jazdu na koni (povoze ťahanom koňmi),
- podmienky pre ďalšie voľnočasové aktivity, napr. minigolf, vzdelávacie akcie, pestovanie záľub, detské ihrisko.

V ďalšej časti tejto kapitoly uvádzame návrh niekoľkých typov produktov, ktoré je možné v riešenom území uplatniť. Uvádzané produkty vychádzajú z daností a podmienok v riešenom území, pričom sa poukazuje na možnosti rozvíjania, rozšírenia ponuky a jej význam, na obohatenie územia o potrebné vybavenie pre pokrytie potrieb turistov.

a) Dovolenky pre rodiny

Predpokladom pre rodinné dovolenky, tzn. pre rodiny prevažne s malými alebo školopovinnými deťmi sú vhodné zariadenia prispôbované deťom. K nim patria dovolenkové ubytovacie zariadenia pre rodiny, v riešenom území sú vhodné najmä dovolenkové (rekreačné) domy a chaty. V obci zatiaľ nie je využívané ubytovanie na súkromí v existujúcom obývanom domovom fonde. Dôležitú úlohu pri tomto druhu dovolenky zohrávajú zariadenia pre voľné chvíle a ihriská pre deti. V riešenom území môžu byť veľmi atraktívne zariadenia a ihriská vo voľnej prírode, pieskoviská, vo väčších zariadeniach zriadené herne so zodpovedajúcim vybavením a miestnosť s televízorom pre deti a programovou ponukou aj v ich rodnom jazyku (navrhujeme poľský, maďarský, nemecký, anglický). V ubytovacích zariadeniach typu hotel, penzión a u ostatných prenajímateľov ubytovacích zariadení by malo byť dostatočné množstvo hier pre deti, v stravovacích zariadeniach majú byť v ponuke detské jedlá uvedené v jedálnom lístku, detský jedálenský kútik s detským nábytkom.

b) Zelená pre zdravie

Dovolenkové pobyty pre klientov všetkých vekových kategórií, ktorých cieľom je

upevnenie zdravia, podľa možností pod dohľadom odborného lekára s usmernením k pravidelnej starostlivosti o zdravie a k správnym stravovacím návykom. Dôležitým prvkom je pohyb na čerstvom vzduchu v estetickom a prírodnom prostredí. Riešené územie má veľmi dobré predpoklady pre takéto pobyty.

c) Na bicykli za spoznávaním a zdravím

Produkt je zameraný na kombináciu poznávania s rekreačným využívaním bicykla. Pre jeho uplatňovanie v ponuke je potrebné vybudovať sieť značkových cyklotrás, označiť zaujímavosti riešeného územia ležiace na trasách, vydať lokálnu mapku resp. zabezpečiť zkomponovanie cyklotrás do cykloturistickej mapy, vytvoriť návrhy cyklotúr s východiskom z riešeného územia a vydať vo forme brožúry a iné.

d) Pestovanie záľub

Dnešný turista sa oveľa viac ako v minulosti snaží využiť voľný čas aj na vzdelávanie. Veľmi obľúbené sú krátkodobé kurzy jazykov, fotografovania, maľovania, ručných prác, hubárčenia, rybolov, poľovníctvo. Rovnako rastie obľuba cestovania na miesta späté s hobby. Ako vhodnú aktivitu tohto charakteru odporúčame napríklad usporadúvanie 5 až 6 denných kurzov maľovania krajínok pre začínajúcich maliarov alebo amatérov, kurzy práce s drevom (vyrezávanie drobných úžitkových predmetov), kurz tkania kobercov, jazykové kurzy a pod.

Pre účastníkov musí byť zabezpečené ubytovanie, stravovanie, možnosti rekreačných a športových aktivít, regenerácia, doplnkový poznávací program.

e) Animačné programy

Tento produkt je vysoko variabilný a maximálne sa prispôsobuje požiadavkám zákazníka. Podľa jeho želaní sa mu pripraví návrh programu, ktorý sa následne pripomienkuje, upravuje a odsúhlasuje. Tieto programy tvoria vhodný doplnok k pobytom vybraných cieľových skupín. Umožňujú aktívne trávenie voľného času a vytvárajú priestor pre dosiahnutie zážitkov. Základnú ponuku tvoria detské animačné programy, animačné programy spojené s návštevou regionálnych atrakcií, kultúrne a zábavné programy. V rámci programov je možné zabezpečiť sprievodcovské služby.

f) Organizovanie fakultatívnych výletov

Umožňuje dosiahnutie rovnakého efektu ako pri animačných programoch. Podľa požiadaviek zákazníka sa zabezpečujú výlety do okolia. Bežnú ponuku tvoria výlety do zaujímavých častí a využitím náučných chodníkov, historických miest a lokalít.

Turistická a športová infraštruktúra:

- futbalové ihrisko

-viacúčelové asfaltové ihrisko (tenis, volejbal, basketbal, hádzaná (v zime hokej)

- turistický informačný panel

- značená turistická trasa

Iné (turistické pozoruhodnosti, historické pamiatky):

- ľudová architektúra
- kostol, kakaľka, historická lipa
- **Súčasný využitie územia pre CR a rekreáciu:**
- celoročné - prímestská rekreácia (chaty, chalupy), rodinná rekreácia

Návrh rozvoja

Navrhované aktivity so zameraním na posilnenie nadregionálneho významu sídla (prímestská rekreácia, poznávací turizmus, vidiecka turistika):

- celková urbanizácia obce - spracovanie ÚPD,
- informačné stredisko, predaj suvenírov, internet, riešenie tieto služby využiť v Centre predškolskej a školskej výchovy,
- využitie nevyužívaného bytového fondu pre chalupársku rekreáciu, prípadne na ubytovanie v súkromí,
- riešenie IBV,
- vybudovanie nenáročných zariadení pre rekreačno-športové vyžitie návštevníkov (detské ihrisko, veľké šachy, basketbalový kôš a pod.) pri ubytovacích zariadeniach,
- aktivity s rybárstvom, poľovníctvom,
- podpora nových foriem vidieckej turistiky (hipoturistika - jazda na koni, povoze ťahanom koňmi),
- preskúmať možnosti rekreačného využitia geologického vrtu v katastri obce pre prípadné termálne kúpalisko
- dobudovanie informačného systému.

Infraštruktúra rekreácie a športu

Spokojnosť návštevníka - dovolenkára je priamo úmerná kvalite, kvantite a pestrosti ponúkaných možností poznávania, rekreácie, zábavy, ubytovania, stravovania i ochoty a srdečnosti ľudí poskytujúcich rôzne služby. Infraštruktúra rekreácie je jednou zo základných súčastí súkolia cestovného ruchu. Jej rôznorodosť, zaujímavosť a kvalita v značnej miere ovplyvňuje rozvoj cestovného ruchu. Existujúca infraštruktúra rekreácie a športu využiteľná pre návštevníkov riešeného územia nezodpovedá potrebám dostatočného uspokojovania ich potrieb i záujmu. Avšak z hľadiska možností, ktoré riešené územie má, je pre vytvorenie, rozšírenie primeranej infraštruktúry pre tieto aktivity dostatočný priestor.

Teda ak chceme dosiahnuť zvýšenie návštevnosti a primeranú dĺžku pobytu návštevníka - dovolenkára v riešenom území, nevyhnutným opatrením je rozšírenie, skvalitnenie a pestrosť ponuky pre rekreáciu a šport, ktorá je prepojená s turistickou infraštruktúrou a supraštruktúrou. Nevyhnutnosťou je, aby plánovanie infraštruktúry rekreácie a športu bolo systémové, prispôsobené podmienkam daného územia, odborne spracované a aby následná jej realizácia bola uskutočnená odbornými organizáciami.

Súčasnú infraštruktúru rekreácie a športu na území obce z hľadiska zámerov v rozvoji cestovného ruchu a z hľadiska možností, danosti riešeného územia môžeme charakterizovať ako nedostatočne kvantitatívne a kvalitatívne rozvinutú, nezodpovedajúcu potrebám a požiadavkám súčasného návštevníka.

g Infraštruktúra pre cykloturistiku

Cykloturistika je dravo sa rozmáhajúcou formou turistiky, obľúbenou dovolenkovou rekreačno-športovou aktivitou a čoraz viac aj prostriedkom poznávania. Preto je potrebné tento trend akceptovať a vytvárať primerané podmienky pre využívanie bicykla ako prostriedku spoznávania nielen krás prírody, ale aj histórie a života v regióne, ako prostriedku aktívneho pohybu a rekreácie v prostredí riešeného územia.

Odporúčania, návrhy:

- vytvoriť samostatný produkt, napríklad s marketingovým názvom "Na bicykli za spoznávaním a zdravím"; k tomu je nevyhnutné rozšíriť ponuku značených cyklotrás v riešenom území; pre tento účel využívať existujúce štátne cesty, miestne a účelové komunikácie s cieľom prezentácie prírody, historických zaujímavostí a života na vidieku v riešenom území; zaujímavosti v jednotlivých častiach obce, ktorými prechádzajú cyklotrasy označiť informačnými tabuľami (spoločne pre pešiu, cyklo, moto turistiku) niektoré zaujímavosti podľa možností sprístupniť;
- navrhujeme vyznačiť tieto cyklotrasy s návaznosťou na existujúce resp. plánované cyklotrasy v regióne a okolí, tým vytvoriť možnosti vytvorenia okruhov.

Územie katastra obce ponúka mnoho ďalších možností pre túto aktivitu, ich prípadné využívanie je podmienené vývojom a rozvojom cestovného ruchu v obci. Výhody navrhovaných trás:

- slabá premávka, nenáročný profil, pekné prostredie, poznávanie prírody, histórie, života v obci.

h. infraštruktúra športových zariadení

V riešenom území je infraštruktúra športových zariadení zúžená na jedno futbalové ihrisko a viacúčelové asfaltové ihrisko.

Futbalové ihrisko je v dobrom technickom stave a využíva sa len na prípravu a súťažné zápasy miestneho futbalového družstva.

Viacúčelové asfaltové ihrisko sa využíva na ďalšie rekreačné športy a to tenis, volejbal, basketbal, hádzaná, hohejbal, bedminton a v zime na hokej a korčuľovanie sa. Toto ihrisko je potrebné ešte dokončiť - oplotiť ho pletivom.

Z uvedeného vyplýva, že ponuka plôch na aktívne využívanie voľného času je v záujmovom území dostatočná, avšak nie ideálna. Neexistujú športové zariadenia interiérového typu - posilovňa, fitness, sauna a pod.

Odporúčania, návrhy:

- v rámci zámeru obce využiť voľné plochy na zrealizovanie už navrhnutých zámerov,
- umožniť využívanie futbalového ihriska a viacúčelového asfaltového ihriska i pre účely cestovného ruchu, napr. organizovaním verejných súťaží pre turistov a návštevníkov obce, minifutbalového turnaja, tenisu, basketbalu, volejbalu a pod.,

- presadzovať a zo strany obce napomôcť zriadeniu aspoň jedného interiérového športového zariadenia - posilovňa, fitness centrum, sála pre cvičenie pri hudbe, a pod.

Náväznosť riešenia

Rôznorodé ponuky prírodných krás a kultúrnych pamiatok sú predpokladom pre tvorbu a realizáciu nových turistických produktov s možnosťou uplatnenia sa na trhu cestovného ruchu.

Urbanistická štúdia

Základná urbanistická koncepcia, funkčné využitie a priestorové usporiadanie plôch vychádza zo zásad rozboru územného rozvoja VÚC Prešovského kraja, zhodnotenia súčasného stavu a požiadaviek i priorít samosprávy obce. Koncepcia urbanistického riešenia ďalej vychádza z prírodných a technických podmienok, doterajšieho vývoja územia, z hlavných cieľov riešenia pri zohľadnení obmedzujúcich faktorov trvalého charakteru. Obmedzujúcimi faktormi trvalého charakteru v sídelnom útvare obce sú:

- ochrana poľnohospodárskeho a lesného fondu
- *Urbanistický návrh je zameraný na tieto hlavné ciele:*

1) *návrhy spojené s posilnením významu obce v cestovnom ruchu:*

- efektívne využitie a návrh nových zariadení CR (ubytovanie, stravovanie, doplnkové služby pre turistov)
- doplnenie základnej vybavenosti v jednotlivých územných častiach obce
- riešenie rozvoja obce z hľadiska bývania
- rozvoj nových foriem turistiky (agroturistika, hipoturistika, ekoturistika),
- vybudovanie športových a rekreačných zariadení, dobudovanie doplnkovej infraštruktúry pre cestovný ruch,
- vybudovanie turistickej infraštruktúry (rozšírenie siete značených turistických trás),
- zachovanie a ochrana kultúrneho dedičstva - zachovanie ľudových zvykov, krojov a tradičných remesiel, ľudovej architektúry,
- využitie existujúceho domového (bytového fondu), v súčasnosti nevyužívaného pre rekreačné využitie (ubytovanie v súkromí, chalupárstvo, malé penzióny, turistické ubytovne),
- navrhované aktivity pre zlepšenie krajinného obrazu (príťažlivosti) krajiny
- skrášľovanie obce, estetizácia verejných priestranstiev

Priorita riešenia:

Vzhľadom na hodnoty riešeného územia je prioritou riešenia urýchlené spracovanie a schválenie územného plánu, resp. urbanistickej štúdie.

Schválený územný plán obce by bol jediným záväzným dokumentom, ktorý zrozumiteľným a právne čistým spôsobom definuje podmienky pre realizáciu a koordináciu záujmov v území, ale zároveň poskytne právne záruky i istoty všetkým

užívateľom územia. Len pri koncepčnom riešení územia ako celku je možné zabezpečiť ochranu kultúrno - historického a prírodného potenciálu tohoto priestoru, zároveň pripraviť územno-technické podmienky pre jeho rozvoj a prosperitu. Nevyhnutnou podmienkou pri tvorbe územného plánu je zainteresovať čo najširšiu odbornú a laickú verejnosť a podnikateľské subjekty.

Regulatívy

Pri riešení jednotlivých aktivít v obci je potrebné rešpektovať tieto regulatívy:

1) Všetky druhy ochranných pásiem (od VN el. vedenia, transformačných staníc, PHO vodných zdrojov, zdrojov minerálnych vôd, rozvodov plynu, regulačných staníc plynu, ČOV, lesa, dopravných zariadení) v zmysle platných zákonov, vyhlášok a noriem SR.

2) V oblasti funkčného členenia a priestorového usporiadania:

- dodržať funkčnú hierarchiu
- využiť kvalitné prírodné prostredie a exist. stavebný fond pre rozvoj vidieckeho turizmu, chalupárstva (agroturistika a hipoturistika)

3) V oblasti ochrany prírody:

- nepripustiť nadlimitné zaťaženie jednotlivých rekreačných priestorov,
- dodržať ekostabilizačné opatrenia,
- nové rekreačné zariadenia navrhovať predovšetkým v zastavaných častiach územia a na odsúhlasených plochách,
- prednostne dobudovať technickú infraštruktúru, predovšetkým kanalizačný systém s ekologicky nezávadným čistením odpadových vôd,
- vykurovanie objektov riešiť nezávadným spôsobom,
- chrániť brehové porasty,
- pri výstavbe nepripustiť nadmerné zásahy do terénu a maximálne chrániť vzrastlú i nízku zeleň,

Niektoré zámery a činnosti v riešenom území (výstavba športových, rekreačných a turistických ubytovacích zariadení vrátane kempingov a iných objektov, lyžiarske trate, bežecké trate, tématické parky, rybníky, ČOV a kanalizačné siete a iné) podliehajú posúdeniu ich vplyvu na životné prostredie (v zmysle zákona č. 391/2000 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 127/1994 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie).

Príslušný povoľovací orgán : Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo poľnohospodárstva SR (zariadenia vodného hospodárstva).

4) Regulačné prvky priestorového a architektonického riešenia:

Architektonické riešenie objektov:

- dodržať mierku
- penzióny, objekty občianskej a rekreačnej vybavenosti,
- maximálne dve nadzemné podlažia a využiteľné podkrovia,
- strechy sedlové, valbové, manzardové so sklonom 30° až 45°, s dôrazom na použitý materiál a farebnosť striech,
- materiálovo prispôbiť navrhované objekty prírodnému prostrediu (prírodné materiály),
- chatky a rekreačné domčeky: maximálne jedno nadzemné podlažie s obytným podkrovím,
- v navrhovaných areáloch územie doplniť vysokou zeleňou, sadovými úpravami, drobnou architektúrou, oplotením, ich architektonický výraz a použitý materiál nutne zosúladiť s

hlavným objektom,

- pri výbere rastlinného materiálu je nutné zohľadniť požiadavky pôdne, klimatické, expozičné a zásadne použiť druhy typické pre túto oblasť,
- na oploenie používať predovšetkým živé ploty.

3.1. Vybudovanie systému verejnoprávnych partnerstiev v oblasti cestovného ruchu na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni.

Opatrenia:

- vybudovanie inštitucionálnej siete na podporu rozvoja domáceho a cestovného ruchu,
- vytvorenie inštitucionálneho rámca pre vzájomnú kooperáciu všetkých relevantných partnerov v oblasti cestovného ruchu /štátna správa, samospráva, okolité obce, tretí sektor, podnikateľská sféra a profesné združenia/,
- podpora rozvoja cezhraničnej a medzinárodnej spolupráce.

Predpokladané prínosy:

- vybudovaná sieť inštitúcií zameranej na podporu a propagáciu cestovného ruchu v obci,
- rozvinutá a účinná cezhraničná spolupráca, úspešné získavanie finančných prostriedkov v oblasti rozvoja miestneho cestovného ruchu.

3.2. Osveta, výchova a vzdelávanie v súlade s potrebami a trendmi rozvoja cestovného ruchu.

Opatrenia:

- zvyšovanie povedomia, výchovy a vzdelanostnej úrovne obyvateľstva k cestovnému ruchu a jeho príležitostiam,
- vytvorenie kvalifikovanosti v oblasti cestovného ruchu.

Predpokladané prínosy:

- vytvorenie nových školiacich inštitúcií v oblasti cestovného ruchu,
- participácia obyvateľstva na skvalitňovanie cestovného ruchu, zvyšovanie životnej úrovne a zlepšovanie hospodársko-ekonomickej bilancie obce,

- odborne pripravený manažment – poskytovanie služieb v oblasti cestovného ruchu.

3.3. Rozvíjať vidiecky turizmus v kombinácii s agroturizmom vo väzbe na kultúrno-historický potenciál , tradície a zvyklosti.

Opatrenia:

- zvyšovanie príťažlivosti vidieka ,
- podpora tvorby nových komplexných produktov cestovného ruchu /poľovníctvo, agroturistika a iné/,
- vytváranie imidžu konkrétnych lokalít a atraktivít,
- vybudovanie turistických , cykloturistických, sánkarských a bežeckých trás,
- využívanie grantových programov na rozvoj vidieckych oblastí,
- vybudovanie penziónu, zóny oddychu a stredísk pre letné a zimné športy.

Predpokladané výnosy:

- existencia špecifických produktov CR zameraných na agroturistiku , poľovníctvo,
- propagáciu historických, folklórnych a náboženských podujatí, zachovanie tradičných remesiel,
- zvýšený prísun turistov,
- príliv finančných prostriedkov do obce, jej zveľaďovanie a budovanie atraktívneho povedomie pre trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu v obci,
- tvorba pracovných príležitostí,
- využívanie grantových programov zameraný na rozvoj vidieckej oblasti agroturistiky.

3.4. Zlepšenie podmienok pre rozvoj MSP v oblasti služieb cestovného ruchu.

Opatrenia:

- zabezpečenie jednotného prístupu k informáciám o možnostiach podpory MSP v cestovnom ruchu vrátane podporných programoch, predvstupových a štrukturálnych fondov,
- skvalitnenie propagácie obce vzáujme získavania investorov a prílevu turistov,

- zvýšenie informovanosti o podporných programoch MSP.

Predpokladané prínosy:

- ľahšia orientácia pre podnikateľov v oblasti podpory CR,
- príprava projektov a príviv finančných prostriedkov z grantových schém a podporných programov.

3.5. Zachovať kultúrno-historické dedičstvo.

Opatrenia:

- ochrana a obnova pamiatkového fondu,
- podpora živej kultúry /folklór, ľudové remeslá, ochotnícke divadlo, literatúra, výtvarné umenie a iná kultúrno-zájmová činnosť,
- podpora CR v oblasti kultúry,
- iniciovanie vzniku informačného systému kultúry v spolupráci s RPIC a CPK.

Prínosy:

- zlepšenie technického stavu objektov zapísaných v zozname kultúrnych pamiatok,
- udržanie a rozvoj tradícií – folklór, ľudová tvorivosť a iné,
- zvýšenie úrovne poznania a budovania vzťahu k svojej obci,
- zlepšenie kvality života obyvateľstva, rozvoj kultúry v obci, zvýšenie atraktivity obce z pohľadu CR,
- zvýšenie informovanosti obyvateľov o kultúrnych podujatiach,
- systematická propagácia k vylepšeniu imidžu obce.

3.6. Skvalitniť informačný a orientačný systém.

Opatrenia:

- vybudovanie turisticko-informačného centra v spolupráci s okolitými obcami,
- zvýšiť dostupnosť informácií o zaujímavostiach a atraktivitách služieb v obci,
- vybudovanie siete infraštruktúry turistických, cykloturistických, sánkarských a bežeckých trás.

Prínosy:

- existencia informačného systému zabezpečujúci veľmi rýchle, lacné

a aktuálne služby pre turistov a návštevníkov obce zo všetkých oblastí súvisiaci s ich momentálnym pobytom, pohybom a potrebami.

3.7. Rozvoj cezhraničnej spolupráce.

Opatrenia:

- rozvoj komunikačných spojov, modernizácia a výstavba základne pre CR za jej súčasného prispôsobovania sa k štandardom EÚ,
- rozvoj alternatívnej turistiky.

Predpokladané prínosy:

- zvýšenie konkurencie schopnosti trhu,
- ekonomické prínosy – priame zdroje, nepriame zdroje,
- zlepšenie imidžu.

4. PODPORA A ROZVOJ PODNIKANIA

Strategické ciele:

Vytvorenie pozitívneho podnikateľského prostredia zosúladeného s prirodzenými danosťami a možnosťami obce a vývojovými trendmi. Znamená to zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja prostredníctvom ekonomického rozvoja v oblasti služieb, cestovného ruchu, poľnohospodárstva, agroturistiky a priemysle. Dobudovanie technickej infraštruktúry a rozvoj ľudských zdrojov. Pripraviť v spolupráci s agropodnikateľmi Oliverom Živčákom a s Rudolfom Bujňačkom, projekt na agroturistickú činnosť. V rámci tohto projektu postaviť budovu na turistické ubytovanie, realizovať výstavbu bačovskej koliby, kde sa bude predvádzať ukážka výroby syra a mliečnych výrobkov.

Špecifické ciele:

4.1. Stabilizácia a rozvoj existujúcich výrobných kapacít remeslá a poľnohospodárstvo a progresívne prispôsobovanie ich profilu vývojovým trendom.

Opatrenia:

- zvýšenie využitia a vyťažnosti existujúcich perspektívnych, výrobných kapacít,

- zvýšenie finalizácie výroby .

Predpokladané výnosy:

- stabilizácia existujúcej výrobnéj základne,
- udržanie zamestnanosti,
- príležitosť pre uplatnenie domácich odborníkov.

4.2. Optimalizácia obecnej štruktúry a kvality podnikateľských subjektov v oblasti výroby.

Opatrenia:

- intenzívne využívanie podporných programov pre malé a stredné podnikanie,
- podpora a zvyšovanie úrovne podnikov .

Predpokladané výnosy:

- príchod zahraničných investícií k zvýšeniu efektivity a kvality výstupov podnikov,
- rozvoj efektívnejšieho systému podpory začínajúcim podnikateľom.

4.3. Vybudovanie a rozvoj dopravnej infraštruktúry.

Opatrenia:

- dobudovanie ciest /miestne/ po ukončení dobudovania infraštruktúry ,
- zabezpečenie adekvátneho technického stavu dopravnej infraštruktúry,
- vybudovanie chodníkov po dokončení infraštruktúry.

Predpokladané prínosy:

- zníženie nezamestnanosti,
- mobilita turistov a domácich obyvateľov,
- zníženie rizika nehodovosti.

4.4. Dobudovanie a rozvoj inžinierskych sietí.

Opatrenia:

- výstavba nových inžinierskych sietí k novej IBV a BJ.

Predpokladané prínosy:

- pripravenosť územia obce pre rozvoj podnikateľských aktivít v oblasti cestovného ruchu ale aj v poľnohospodárstve a priemysle.

4.5. Rozvoj telekomunikačných sietí

Opatrenia:

- dobudovanie a výstavba nových telekomunikačných sietí,
- modernizácia telekomunikačných sietí.

Predpokladané prínosy:

- priblíženie sa moderným zahraničným investorom a obchodným partnerom,
- zvýhodnenie a zatriaktivnenie obce a jej podmienok pre podnikanie.

4.6. Efektívne umiestňovanie existujúcich nezamestnaných na trhu práce

Opatrenia:

- vytvorenie komplexného systému rekvalifikácie reagujúceho na aktuálne problémy trhu,
- vytvorenie efektívneho systému umiestňovania nezamestnaných na trhu práce v oblasti samozamestnávania,
- osвета v oblasti samozamestnávania.

Predpokladané prínosy:

- znižovanie nezamestnanosti,
- znižovanie miery práce na trhu.

4.7. Posilňovanie sociálneho kapitálu

Opatrenie:

- podpora sociálnych infraštruktúr smerujúcich k zvyšovaniu kvality života,
- podpora využitia miestneho potenciálu na sociálno-ekonomický rozvoj /cestovný ruch , kultúra , prírodné zdroje a rozvoj MSP/.

Predpokladané prínosy:

- spôsobilosť obce úspešne implementovať programy rozvoja,
- možnosti využívania finančných prostriedkov z EÚ,
- konkurencia schopnosť pri využívaní miestneho potenciálu.

5. POĽNOHOSPODÁRSTVO, LESNÍCTVO A VIDIECKY ROZVOJ

Strategické ciele:

Dosiahnutie konkurencie schopnosti. Skvalitnenie životných podmienok obyvateľov s dôrazom na vytváranie zdravého životného prostredia. Zapojenie poľovníckeho združenia do projektov EÚ – zazverovanie, vytvorenie obory, ochrana lesa a pôdneho fondu, organizovanie poľovačiek a zapojenie sa do procesu zatraktívnenia obce. Oživiť poľnohospodárstvo a vytvoriť nové možnosti aj pre spracovateľský priemysel.

Podpora a rozvoj lesného spoločenstva v obci.

Špecifické ciele:

5.1. Zabezpečenie racionálneho obrábania PPF / Poľnohospodársky pôdny fond/ so zohľadnením na vytvorenie trvalo udržovateľnej sústavy hospodárenia.

Opatrenia:

- zabezpečenie preverenia bonity pôdy z hľadiska výrobnéj konkurencie schopnosti,
- vysporiadanie vlastníckych vzťahov s pôdou,
- zabezpečenie racionálneho PPF,
- návrh na racionálnu dotačnú politiku.

Predpokladané prínosy:

- racionálne využitie pôdy,
- odstránenie neefektívneho PPF,
- odbúranie neefektívnej poľnohospodárskej výroby,

5.2. Podpora dynamického rozvoja prvovýroby a spracovateľského priemyslu.

Opatrenia:

- podpora modernizácie a technologickej inovácie prvovýroby,
- podpora zavedenia medzinárodných noriem kvality /ISO 9001 – normy EÚ/,
- podpora vzdelávania pracovníkov v agrosektore.

Predpokladané prínosy:

- zvýšenie produktivity práce a kvality potravín,
- dosiahnutie konkurencie schopnosti a výrobnéj intenzity,
- znižovanie výrobných nákladov.

5.3. Ochrana PPF.

Opatrenia:

- zvyšovanie ochrany PPF pred povodňami a záplavami,
- znižovanie znečistenia pôdy a vody z poľnohospodárskej výroby,
- znižovanie vodnej a veternej erózie.

Predpokladané prínosy:

- stabilizácia hospodárenia na pôde,
- zvýšenie ochrany majetku,
- zabezpečenie ekologickej čistoty a kvality životného prostredia,
- využívanie biokalov z ČOV.

5.4. Rozvoj turizmu a agroturizmu vo vidieckom priestore.

Opatrenia:

- zvyšovanie vedomia vidieckeho obyvateľstva na využívanie jestvujúcich stavieb , budov na vidieku,
- zabezpečenie marketingu, propagácia vidieka – vidieckeho turizmu a agroturizmu,
- zabezpečenie dotačnej politiky štátu na budovanie agroturistických zariadení.

Predpokladané prínosy:

- efektívne využívanie vidieckej krajiny pre domácich a zahraničných hostí,
- zvyšovanie príjmov obyvateľov,
- stabilizácia osídlenia vidieka.

5.5. Zalesňovanie poľnohospodárskych ťažko prístupných pôd.

Opatrenia:

- pozemky s ťažkým terénnym reliéfom /veľká svahovitosť/ začleniť do lesnej pôdy,
- vysporiadať hranice medzi PPF a LPF.

Predpokladané prínosy:

- definitívne vysporiadanie pozemkov medzi PPF a LPF,
- možnosť intenzívneho hospodárenia na lesnej pôde.

5.6. Podpora pri ozdravných opatrení v lesoch

Opatrenia:

- získanie finančných prostriedkov od štátu , z fondov EÚ na vápnenie, postrekov chorých porastov,
- výsadba poškodených lesných pôd – drevinami s požadovaným genofondom.

Predpokladané prínosy:

- bohaté lesné porasty, bohaté na lesné plody a huby, plné zdravej zveriny, vyhľadávané domácimi a zahraničnými turistami.

5.7. Podpora rozvoja poľovníckej turistiky ako súčasť rozvoja vidieka.

Opatrenia:

- využívať granty pre rozvoj poľovníckeho združenia
/vybudovanie obory, zazverovanie, ochrana lesného fondu, spolupráca v CR/,
- vytvorenie informačnej siete, propagačného materiálu pre domácich a zahraničných hostí,
- poskytovanie možnosti poľovačky v poľovnom revíry,
- nárast turistickej, poľovníckej verejnosti na vidieku,
- možnosti prílevu finančných prostriedkov na vidiek /ubytovanie, stravovanie za ostatné doplnkové služby/.

5.8. Stabilizácia a zlepšenie obhospodarovania poľovných revírov.

Opatrenia:

- intenzívna starostlivosť o zdravotný stav zveriny v poľovnom revíri,
- dodržiavanie ročného povoleného odstrelu poľovnej zveriny,
- pravidelné zabezpečovanie objemových a jadrových krmovín na zimnú sezónu pre zverinu v poľovnom revíru.

Predpokladané prínosy:

- poľovný revír bude vyhľadávaný domácimi i zahraničnými poľovníkmi pre hojnosť poľovnej zveriny v jednotlivých poľovných revíroch.

6. SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategické ciele:
Vybudovanie funkčnej sociálnej siete a systém financovania. Príprava ľudských zdrojov v súlade s potrebami regiónu a zlepšenie zdravotného stavu populácie.
Sociálnu otázku riešiť po dohode s okolitými obcami vybudovať DSS .

Špecifické ciele:

6.1. Zvýšenie kvality sociálnych služieb

Opatrenia:

- spracovanie štandardov kvality a finančnej náročnosti služieb.

Predpokladané prínosy:

- spokojnosť prijímateľov služieb.

6.2. Dosiahnutie aktívnej účasti na starostlivosti o zdravie.

Opatrenia:

- zlepšiť prístup občana k informáciám o ochrane zdravia.

Predpokladané prínosy:

- prostredie podporujúce rozvíjanie zdravého životného štýlu občana.

7. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategické ciele:

Ochrana a skvalitňovanie životného prostredia. Vybudovanie vysokej kvality ŽP, ktorá je prirodzenou a neoddeliteľnou súčasťou rastu kultúry života a ekonomických aktivít obyvateľov. Vybudovanie kanalizačnej siete .

Infraštruktúru vybudovať v novoplánovanej IBV , k výstavbe sociálnych bytov pre rómsku komunitu a v častiach rozšíreného intravilánu, zóne oddychu , športového , oddychového a kultúrneho centra.

Špecifické ciele:

7.1. Ochrana a racionálne využívanie vôd, zabezpečenie dostatku

pitnej vody.

Opatrenia:

- vybudovanie kanalizačnej siete,
- zlepšenie kvality povrchových tokov a podzemných vôd,
- zabezpečenie dostatku kvalitnej pitnej vody pre obyvateľov obce
- zabezpečenie protipovodňovej ochrany a vododržnosti územia,
- v celej obci úprava nekrytej dažďovej kanalizácie, priepustov, vydláždiť a spevniť prírodným kameňom a rovnaké vstupy do jednotlivých dvorov.

Predpokladané výnosy:

- zníženie miery zdravotného rizika obyvateľov,
- dosiahnutie dobrej kvality povrchových a podzemných vôd,
- dosiahnutie dostatočného množstva pitnej vody pre občanov vo vodovode
- predchádzanie povodňam.

7.2. Minimalizácia vzniku odpadov, ekologické nakladanie s odpadmi.

Opatrenia:

- znižovanie produkcie odpadov,
- zvýšenie podielu separácie odpadov a zhodnocovania separovaných odpadov,
- organizované a ekologické odstraňovanie odpadov,
- propagácia metód moderného odpadového hospodárstva.

Predpokladané prínosy:

- znižovanie produkcie odpadov,
- maximálne zhodnocovanie odpadov,
- znižovanie rizík nebezpečných odpadov.

7.3. Ochrana racionálne využívanie pôd.

Opatrenia:

- zabezpečenie protieróznej ochrany pôd,
- prevencia kontaminácie a eliminácia kontaminovaných pôd,
- zvyšovanie prirodzenej úrodnosti pôd.

Predpokladané prínosy:

- znižovanie rizika pôd eróziou,
- predchádzanie kontaminácie,
- zvyšovanie úrodností .

7.4. Ochrana ovzdušia.

Opatrenia:

- znižovanie objemu znečisťujúcich látok produkovaných do ovzdušia.

Predpokladané prínosy:

- zlepšenie imisnej situácie v ovzduší.

7.5. Enviromentálna osвета, výchová a vzdelávanie v súlade s potrebami a trendmi ochrany životného prostredia.

Opatrenia:

- rozšírenie a skvalitnenie enviromentálnej výchovy a vzdelávanie v školskom systéme i mimo neho,
- podpora osvety a záujmu širokej verejnosti v problematike ochrany a skvalitňovania životného prostredia,
- zjednodušenie prístupu obyvateľov ku komplexným informáciám o stave životného prostredia v obci.

Predpokladané prínosy:

- dosiahnutie efektívneho systému enviromentálnej výchovy a vzdelávania v školách ,
- zvýšenie informovanosti obyvateľov a ich zapojenie do ochrany životného prostredia.

8. VZDELÁVANIE A ŠKOLSTVO

Strategické ciele:

Dosiahnuť kompatibilitu vzdelania a kvalifikácie s požadovanou úrovňou EÚ. Cieľavedomé a kontinuálne prepojenie medzi dopytom na trhu práce v danej lokalite. Využitie zariadenia obecnej školy na rozvoj ľudských zdrojov a v spolupráci s ÚSVaR viesť rekvalifikačné školenia pre lepšie uplatnenie nezamestnaných na trhu práce. Budovu základnej školy, nakoľko je z roku 1902, je nutné rekonštruovať. V obci je ZŠ 1. až 4. ročník /cca 75 detí/. Keďže sa jedná o 2 triednu školu, žiaci, ako jediní v okrese Sabinov sa vyúčujú v dvoch smenách.

Žiaci z ročníkov 5. až 9. dochádzajú do školy v Šarišských Dravciach.

V obci je vybudovaná MŠ z roku 1984. Navštevuje ju 44 detí. Keďže je v dosť dezolátnom stave, je nutná jej rekonštrukcia. Je potrebné previesť opravu zatekajúcej strechy, rekonštrukciu kotolne, výmeny okien a zateplenia budovy. Navrhujeme pristaviť jedno podlažie a presťahovať do nej žiakov zo Základnej školy.

8.1. Rozvoj vzdelávania.

Opatrenia:

- zapojenie relevantných partnerov do procesu vzdelávania /ÚPSVaR, zamestnávateľia.../,
- podpora rozvoja vzdelávania cez rekvalifikačné kurzy.

Predpokladané prínosy:

- vytvorenie možnosti na zvyšovanie a rozširovanie kvalifikácie obyvateľov,
- mnohostranné vzdelanie obyvateľov v záujme zvýšenia kvality ich života.

8.2. Zvýšenie vzdelanostnej úrovne občanov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Opatrenia:

- vytváranie možnosti pre intenzifikáciu prípravy detí zo sociálne znevýhodneného prostredia predškolského veku na vstup do školských zariadení,
- vytvorenie legislatívnych podmienok pre celodenný pobyt žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v kultúrno pozitívnom prostredí,
- presadenie rešpektu voči zákonom upravujúcim povinnosti rodičov v oblasti vzdelávania detí.

Predpokladané prínosy:

- zníženie sociálnej zaťaženia regiónu,
- zníženie podielu nevzdelaných a nekvalifikovaných obyvateľov.

9. VÝSTAVBA

Strategické ciele:

Návrh riešenia bývania, občianskeho vybavenia so sociálnou štruktúrou výroby a rekreácie.

Nové priestorové usporiadanie bytovej výstavby plynulé nadväzuje na pôvodnú štruktúru.

Vzniká atraktívne prostredie pre uplatnenie zaujímavých architektonických riešení nového typu vidieckeho bývania, ktoré kladie väčšie nároky na kvalitu bývania, kde hospodárske využívanie pozemku ustupuje do pozadia. Hlavný dôraz by mal byť kladený na zaujímavé architektonické riešenie a celkový prínos novej výstavby pre nový charakter obce s turisticko rekreačným zameraním. Pri rešpektovaní katastrálneho územia a rešpektovaní vlastníckych vzťahov vzniká široká škála pozemkov rôznej veľkosti a orientácie k svetovým stranám. Pre výstavbu IBV a sociálnych bytov v lokalite Záhrady pri vstupe do obce od Šarišských Draviec/ možno doporučiť zvýšiť zákonom stanovenú odstupnosť od komunikácie. RD môžu stať sólo alebo ako dvoj domy ako radová výstavba. Na pozemkoch RD povoľovať podnikateľskú činnosť bez negatívnych vplyvov na životné prostredie – satelit nová obytná časť umožňuje uplatnenie modernej ekologickej zástavby RD a terasových domov s príslušným občianskym vybavením.

Informatívna vymedzenie etapizácie výstavby

Prvá etapa výstavby:

- rekonštrukcia materskej školy : riešenie strechy - výstavba ďalšieho podlažia

- pre vytvorenie priestorov pre 4 triedy Základnej školy, zateplenie budovy, výmena okien a rekonštrukcia kotolne
- doplnenie vnútornej štruktúry urbanizácie obce : IBV a sociálne byty,
- vybudovanie infraštruktúry k novonavrhovaným stavbám,
- rekonštrukcia kaplnky ,

Druhá etapa výstavby:

- vybudovanie strediska cestovného ruchu ,
- vybudovanie agroturistického centra ,

Funkčné usporiadanie územia:

1. Územie obce rozvíjať v náväznosti na existujúcu funkčnú štruktúru a komunikačnú sieť.
2. Rozvoj obce usmerniť predovšetkým na súčasne zastavané územia.
3. Pri novej výstavbe sa prednostne zamerať na rekonštrukciu resp. prestavbu existujúceho stavebného fondu a zastavanie voľných prelúk.
4. Zintenzívniť využitie územia areálu na menšiu podnikateľskú činnosť.
5. Chrániť priestor pre cintorín.

Výstavbu RD realizovať v súlade so všeobecnými technickými podmienkami vyplývajúcimi s platnej legislatívy.

10. Rámec opatrení vlády

Podpora regionálneho rozvoja a cestovného ruchu ako významného zdroja pracovných príležitostí je v Európskej únii považovaná za jeden zo základných prvkov politiky hospodárskej a sociálnej súdržnosti. Jej cieľom je trvalo odstraňovať príčiny hospodárskych a sociálnych rozdielov v rozvoji jednotlivých regiónov a napomáhať postupnému vyrovnávaniu rozdielov v ekonomickej sile regiónov a v životnej úrovni ich obyvateľov. *Štrukturálna a regionálna politika by mala byť dlhodobou cieľovo zameraná na vytváranie predpokladov pre racionálne využívanie zdrojov a harmonické usporiadanie všetkých hospodárskych i sociálnych funkcií sídiel a regiónov, vyvážený hospodársky a sociálny rozvoj, ako aj ekologickú rovnováhu územia a ochranu životného prostredia.* Slovenská republika ako budúci člen sa plne pripravuje na realizáciu politiky ekonomickej a sociálnej súdržnosti

V Slovenskej republike verejná správa pôsobí a bude naďalej pôsobiť v tzv. oddelenom modeli (štátna správa a nezávislá územná a miestna samospráva). Vzťahy medzi orgánmi štátu, krajskou samosprávou, obcami a podnikateľskými a mimovládnyimi organizáciami sa budú riadiť na báze vzájomnej spolupráce (princíp partnerstva).

Vzhľadom na kultúrno-historický a prírodný potenciál celého územia Slovenska je podpora rozvoja cestovného ruchu oblasťou, ktorá si vyžaduje dlhodobú a sústavnú pozornosť tak zo strany ústrednej štátnej správy, samosprávy, záujmových zväzov a rozvojových združení ako aj podnikateľských subjektov.

Existujúci systém podpory rozvoja cestovného ruchu prechádza zásadnými transformačnými zmenami a konkrétne sa premieta v troch základných oblastiach:

- v oblasti legislatívy,
- v oblasti inštitucionálnej podpory,
- v oblasti podporných programov pre rozvoj podnikania i cestovného ruchu.

V zmysle zákonov súvisiacich s procesom decentralizácie a modernizácie verejnej správy prešla od 1. januára 2002 časť kompetencií z orgánov štátnej správy na samosprávnú úroveň. Týka sa to i kompetencií v oblasti regionálneho rozvoja a v rámci neho aj rozvoja cestovného ruchu.

10.1. Oblasť legislatívy

V tejto časti sú uvedené najdôležitejšie legislatívne normy, ktoré sa týkajú cestovného ruchu ako takého ako aj právne normy, ktoré majú za cieľ podporu podnikania a ekonomické oživenie regiónov.

S cieľom zabezpečenia koncepcnej činnosti v cestovnom ruchu Vláda SR na svojom zasadnutí začiatkom tohoto roka prerokovala a schválila uznesením číslo 185 **Národný program rozvoja cestovného ruchu**, vrátane súboru opatrení. Následne tento dokument prerokovala aj národná rada SR. Z jej uznesenia číslo 1336 vyplynulo zriadenie Spoločnej komisie pre CR NR SR, ako aj požiadavka na predloženie návrhu na zriadenie Národného úradu pre cestovný ruch SR ako ústredného orgánu štátnej správy s účinnosťou od 1. januára 2002. Porada ekonomických ministrov však neodporučila tento úrad zriadiť kvôli nedostatku finančných zdrojov.

Národný program určil plnenie opatrení ako napr. prijatie zákona o združeníach cestovného ruchu, ako aj o komplexnom systéme financovania odvetvia, novelizáciu vyhlášky Ministerstva hospodárstva SR č. 125/1995 Z. z. o kategorizácii ubytovacích a stravovacích zariadení, vypracovanie a schválenie Regionalizácie cestovného ruchu ako základného rezortného marketingového dokumentu.

Z legislatívnych noriem, platných na území SR, sú dôležité v oblasti cestovného ruchu najmä tieto:

Zákon č. 281/2001 Z.z. zo 14.6.2001 o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr a o zmene a doplnení Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov, ktorý upravuje niektoré podmienky podnikania v cestovnom ruchu a vzťahuje sa na služby poskytované prevádzkovateľmi cestovných kancelárií a prevádzkovateľmi cestovných agentúr. Cieľom zákona je predovšetkým ochrana zákazníkov cestovných kancelárií. Zákon nadobudol účinnosť 1. októbra 2001.

Vyhláška Ministerstva hospodárstva SR č. 419/2001 Z.z. zo dňa 17. septembra 2001, ktorou sa upravuje kategorizácia ubytovacích zariadení a klasifikačné znaky na ich zaraďovanie do tried. Kategorizácia sa vzťahuje na podnikateľov, poskytujúcich ubytovanie na základe živnostenského oprávnenia. Vyhláška nadobudla účinnosť 1. novembra 2001.

Zákon č. 455/1911 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení noviel a doplnkov, posledná novela z. č. 279/2001 Z.z., na základe ktorej bola pohostinská činnosť a výroba pekárskych a cukrárskych výrobkov zaradená medzi remeselné živnosti, prevádzkovanie cestovnej kancelárie, cestovnej agentúry, výkon sprievodcu cestovného ruchu, masérске služby, poskytovanie ubytovacích služieb v ubytovacích zariadeniach s prevádzkovaním pohostinských činností medzi viazané živnosti a prevádzkovanie zmenárne medzi koncesované živnosti. Živnosť sprievodca cestovného ruchu a masérске služby môžu vykonávať iba osoby s osobitnou odbornou spôsobilosťou.

Zákon č. 366/1999 Z.z. o daniach z príjmov v znení zákona NR SR č. 358/2000 Z.z., zákona NR SR č. 385/2000 Z.z., zákona č. 154/2001 Z.z., zákona č. 381/2001

Z.z. v znení §48 - Použitie podielu zaplatenej dane na osobitné účely, kde v odseku 3 sa hovorí o tom, že sumu zodpovedajúcu 1 % zaplatenej dane, ktorá nie je nižšia ako 20 Sk daňovník môže poskytnúť prijímateľovi, ktorým je - občianske združenie, nadácia, neinvestičný fond, nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby, účelové zariadenie cirkvi a náboženskej spoločnosti, organizácia s medzinárodným prvkom a Slovenský Červený kríž. V odseku 4 tohto paragrafu je ďalej rozvedené, že podiel zaplatenej dane možno poskytnúť prijímateľovi, ak predmetom jeho činnosti sú - rozvoj a ochrana duchovných hodnôt, ochrana ľudských práv, ochrana a tvorba životného prostredia, ochrana a podpora zdravia a vzdelávania, podpora športu detí, mládeže a občanov zdravotne postihnutých, poskytovanie sociálnej pomoci a zachovanie prírodných a kultúrnych hodnôt. Paragraf 34 tohto zákona - Položky odpočítateľné od základu dane v odseku 2 hovorí o tom, že od základu dane možno odpočítať daňovú stratu, ktorá vznikla najviac v troch zdaňovacích obdobiach bezprostredne predchádzajúcich obdobiu, v ktorom vykázal po tejto strate /úhrne strát/ kladný základ dane, a to rovnomerne počas piatich bezprostredne po sebe nasledujúcich zdaňovacích obdobiach za podmienky, že suma rovnajúca sa odpočítavanej daňovej strate bude preinvestovaná na obstaranie hmotného investičného majetku do skončenia tretieho zdaňovacieho obdobia, v ktorom je uplatňovaný odpočet pomernej časti straty. Paragraf 35 tohto zákona - Úľavy na dani a paragraf 35a hovoria o možnostiach využitia daňového úveru pre subjekty, podnikajúce na území SR s cieľom podpory prívlevu zahraničných investícií na Slovensko.

Zákon o štátnej pomoci 231/99 Z.z., ktorý bol novelizovaný zákonom č. 434/2001 - umožňuje v okresoch podľa stanovených kritérií na výšku nezamestnanosti, poskytnúť štátnu pomoc malým podnikateľom pri obstarávaní hmotného (do výšky 50 % oprávnených nákladov) a nehmotného (25 % oprávnených nákladov) investičného majetku, pričom celková výška pomoci nesmie byť vyššia ako 3 mil. Sk.

Zákon č. 416/2001 Z.z. o prechode pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky na úseku cestovného ruchu ustanovil nasledovný prechod kompetencií:

Na úrovni obce (§2 písm.l zákona) prechádzajú pôsobnosti na úseku cestovného ruchu:

- vypracúvanie programov CR
 - koordinovanie spolupráce právnických osôb vo veciach cestovného ruchu
- Bližšie špecifikovanú pôsobnosť a činnosť obcí a miest v oblasti cestovného ruchu možno charakterizovať do budúcnosti nasledovne. Obec na všestranný rozvoj a zabezpečenie potrieb jeho obyvateľov pre výkon samosprávy najmä:
- a/ zriaďuje miestne združenia cestovného ruchu
 - b/ vyberá daň za lôžko za turistu a prenocovaný deň
 - c/ sústreďuje štatistické údaje za cestovný ruch v obci
 - d/ zabezpečuje výchovu miestneho obyvateľstva k cestovnému ruchu ako prvku predstavujúceho pozitívny vplyv na celkový vývoj obce

Mestá a obce v zmysle **zákona č. 369/1990 Zb. v znení zákona č. 453/2001 Z.z.** o obecnom zriadení, môžu spolupracovať na základe zmluvy uzavretej za účelom uskutočnenia konkrétnej úlohy alebo činnosti, na základe zmluvy o zriadení združenia obcí, alebo zriadením, resp. založením právnickej osoby. Predmetom činnosti združenia obcí, ako právnickej osoby, môže byť okrem iného aj miestny cestovný ruch, pričom svojou činnosťou združenie obcí napomáha vytvárať podmienky na plnenie úloh obcí, ako aj úloh vyššieho územného celku.

Zákon č. 453/2001Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a menia a dopĺňajú sa niektoré zákony v tretej časti - Spolupráca obcí v § 20a až § 20f, ktorá rieši formy a zásady spolupráce obcí za účelom uskutočnenia konkrétnej úlohy alebo činnosti na základe zmluvy o zriadení združenia.

Podľa § 4 **Zákona č. 302/2001 Z. z.** o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) samosprávny kraj pri výkone samosprávy sa stará o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov. Pritom najmä (na úseku regionálneho rozvoja):

- a) zabezpečuje tvorbu a plnenie programu sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja územia samosprávneho kraja,
- b) vykonáva plánovacie činnosti týkajúce sa územia samosprávneho kraja,
- c) účelne využíva miestne ľudské, prírodné a iné zdroje,
- d) vykonáva vlastnú investičnú činnosť a podnikateľskú činnosť v záujme zabezpečenia potrieb obyvateľov samosprávneho kraja a rozvoja samosprávneho kraja,
- e) zakladá, zriaďuje, zrušuje a kontroluje svoje rozpočtové a príspevkové organizácie a iné právnické osoby podľa osobitných predpisov,
- f) spolupracuje s obcami pri tvorbe programov sociálneho a ekonomického rozvoja obcí,
- g) podieľa sa na riešení problémov, ktoré sa týkajú viacerých obcí na území samosprávneho kraja,
- h) rozvíja spoluprácu s územnými celkami a s orgánmi iných štátov,
- i) vykonáva ďalšie pôsobnosti ustanovené osobitnými zákonmi.

Podľa § 5 **zákona č. 302/2001 Z. z.** o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch) samosprávny kraj môže v rozsahu svojej pôsobnosti spolupracovať s územnými a správnymi celkami alebo s úradmi iných štátov vykonávajúcimi regionálne funkcie.

Na základe § 16 **zákona č. 503/2001 Z. z.** o podpore regionálneho rozvoja samosprávny kraj na všeobecný rozvoj svojho územia a zabezpečenie potrieb jeho obyvateľov pri výkone samosprávy najmä:

- a) vypracúva, schvaľuje a pravidelne vyhodnocuje plnenie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja územia samosprávneho kraja, prípadne jeho častí, podieľa sa na ich uskutočňovaní a pravidelne vyhodnocuje jeho plnenie,
- b) vypracúva regionálny operačný program v spolupráci s ďalšími samosprávnymi krajinami, vytvárajúcimi štatistickú územnú jednotku na úrovni druhého stupňa, podieľa sa na jeho uskutočňovaní a pravidelne vyhodnocuje jeho plnenie,
- c) spolupracuje s ministerstvom a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy na príprave národného plánu, na príprave sektorových operačných programov, spolupracuje s príslušným ústredným orgánom štátnej správy a s ostatnými sociálne - ekonomickými partnermi, podieľa sa na pravidelnom vyhodnocovaní ich plnenia,
- d) zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj a sociálny rozvoj na území samosprávneho kraja,
- e) obstaráva a schvaľuje jednotlivé rozvojové projekty regionálneho charakteru, podieľa sa na ich uskutočňovaní a vyhodnocuje ich plnenie, vykonáva vlastnú investičnú činnosť a podnikateľskú činnosť,
- f) vypracúva, schvaľuje a vyhodnocuje plnenie jednotlivých programov medzinárodnej spolupráce na regionálnej úrovni a podieľa sa na ich uskutočňovaní,

- g) pravidelne monitoruje a hodnotí rozvoj územia samosprávneho kraja a pravidelne vypracúva správy o hospodárskom rozvoji a sociálnom rozvoji samosprávneho kraja,
- h) zabezpečuje prostriedky v rozsahu svojej pôsobnosti na odstraňovanie nežiadúcich rozdielov na území samosprávneho kraja,
- i) zabezpečuje vzájomnú spoluprácu s ďalšími samosprávnymi krajinami a rozvoj spolupráce s územnými celkami alebo s orgánmi iných štátov vykonávajúcimi regionálne funkcie pri výkone samosprávy,
- j) môže zriaďovať právnické osoby na podporu regionálneho rozvoja územia samosprávneho kraja, najmä agentúry pre regionálny rozvoj,
- k) vedie evidenciu programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja a obcí,
- l) plní ďalšie úlohy ustanovené osobitnými zákonmi.

V nadväznosti na vyššie citované zákony a ich ustanovenia Košický samosprávny kraj v priebehu letných mesiacov roka 2002 vypracoval **Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja**. Na jeho vypracovaní sa podieľali pracovníci oddelenia regionálneho rozvoja KSK, ktorí svoje návrhy modifikovali a upravili do konečnej verzie po konzultáciách s odbornou verejnosťou, zastúpenou predstaviteľmi regionálnych rozvojových agentúr, BIC a RPIC, SOPK, Živnostenskej komory a reprezentantov tretieho sektora.

Výsledkom dokumentu, ktorý momentálne podlieha schvaľovaciemu konaniu, je materiál, ktorý poskytuje rámec rozvojovým aktivitám v Košickom kraji v nasledujúcom období.

Tento program na zabezpečenie rozvojových zámerov definoval 6 globálnych cieľov, a to:

1. Znižovanie zaťaženia životného prostredia
2. Výrazné zvýšenie odvetvovej a priestorovej diverzifikácie priemyslu
3. Významné zvýšenie ekonomickej aktivity malého a stredného podnikania z domácich zdrojov, dôraz na znižovanie nezamestnanosti
4. Dobudovanie infraštruktúry
5. Významné posilnenie všetkých druhov spolupráce
6. Rozvoj vidieka a poľnohospodárstva

Tieto globálne ciele boli rozpracované na podrobné špecifické ciele, opatrenia a úlohy na zabezpečenie ich dosiahnutia.

Aj keď oblasť cestovného ruchu a jeho potenciálny rozvoj sa prakticky dotýka každého globálneho cieľa, najvýznamnejšej pozornosti sa mu dostalo v rámci globálneho cieľa 3, ktorý okrem iných definoval oblasť cestovného ruchu ako špecifický cieľ č. 3, cez ktorý by sa mali realizovať nasledovné opatrenia:

- podpora vstupu investícií v záujme stabilizácie a vytvárania pracovných miest
- podpora tvorby produktov cestovného ruchu, rozvoj ľudských zdrojov a zvyšovanie úrovne poskytovaných služieb
- podpora rozvoja služieb so zameraním na malé a stredné podnikanie, zvýšenie uplatnenia informačných technológií
- podpora súkromných marketingových, odbytových a poradenských aktivít v oblasti cestovného ruchu
- podpora vytvárania pracovných miest

V súčasnom období kompetentní pracovníci pracujú v spolupráci s odborníkmi z oblasti regionálneho rozvoja na ROP Slovensko východ a jednotlivé sektorové operačné plány.

10.2. Oblasť inštitucionálnej podpory

Národná úroveň - V súvislosti s transponovaním celej potrebnej legislatívy Európskej únie do práva Slovenskej republiky sa stáva kľúčovou otázkou schopnosť garantovať implementáciu *acquis communautaire* a jej vymáhateľnosť. Je preto potrebné posilniť administratívne kapacity v oblasti regionálneho rozvoja s cieľom efektívne využívať programy zo štrukturálnych fondov EÚ.

Regionálny rozvoj je od 1.12.1999 v kompetencii Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky. Ministerstvo spolupracuje s ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy. V roku 1999 bol zriadený orgán pre všeobecnú koordináciu regionálneho rozvoja - Rada vlády SR pre regionálnu politiku pod vedením podpredsedu vlády SR pre ľudské a menšinové práva a regionálny rozvoj. Podpredsedom Rady je minister výstavby a regionálneho rozvoja SR. Medziministerské prepojenie je zabezpečené tiež prostredníctvom Prípravného výboru pre štrukturálne fondy EÚ. Hlavnou úlohou tohto výboru je zabezpečenie úspešnej prípravy Slovenska na efektívne využívanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov.

Dôležitým inštitútom pôsobiacim v oblasti štrukturálnej regionálnej politiky na Slovensku je Monitorovací výbor pre Rámec podpory spoločenstva. Jeho úlohou je prezentovať verejný záujem o sociálno-ekonomickú súdržnosť v rámci Slovenskej republiky. Prerokúva a odporúča na schválenie Národný rozvojový plán Slovenskej republiky, regionálne operačné programy a sektorové operačné programy pred ich predložením na rokovanie vlády SR. Ďalej monitoruje plnenie cieľov a priorít týchto plánov a programov. Prerokúva a odporúča vláde SR na schválenie výročné a záverečné správy o plnení určených cieľov a tiež prerokúva návrhy na zmenu obsahu národného plánu a operačných programov.

Výbor tvoria zástupcovia štátnej správy, samosprávy, podnikateľskej sféry a neziskového sektora. Môže mať maximálne 50 členov a jeho štruktúra je vytvorená pomerne v zmysle princípu partnerstva a s vyváženou participáciou mužov a žien. Momentálne má 32 členov. Výboř bude doplnený aj o zástupcov samosprávnych krajov (po dvoch z každého samosprávneho kraja).

V rámci MVAR SR bola zriadená 1. júna 2001 **Implementačná agentúra regionálneho rozvoja** (Agentúra na podporu regionálneho rozvoja - v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja). Plní úlohy implementačnej agentúry pre PHARE - hospodársku a sociálnu súdržnosť a PHARE - cezhraničnú spoluprácu. Po vstupe SR do EÚ bude plniť úlohy platobnej agentúry pre Európsky fond regionálneho rozvoja v súlade s nariadením Rady (ES) č. 1260/1999.

Pripravuje sa zriadenie **"Manažérskeho, konzultačného a poradenského e-business centra, a.s."** Centrum prevezme odbornú gesciu za praktické školenie, budovanie a využitie e-business v ekonomike SR, vrátane vydávania a registrovania certifikátov pre bezpečný elektronický obchod. Výsledkom činnosti centra by malo byť zníženie zaostávania firiem voči štátom V4 a EÚ pri využívaní progresívnych e-business technológií a tým vytvorenie podmienok rastu konkurenčnej schopnosti firiem SR voči EÚ a svetu. Ďalej pomáhať firmám pri výbere efektívnych e-business riešení a tieto individuálne prispôbovať na konkrétne podmienky SR. V súčasnosti je v štádiu zrodu.

Krajská úroveň - Prešovský samosprávny kraj (PSK) má na výkon kompetencií v oblasti regionálneho rozvoja zriadený odbor regionálneho rozvoja, v rámci ktorého pôsobia referáty analýz, prognóz a programov regionálneho rozvoja, referát manažmentu a cestovného ruchu, referát územného plánovania.

Za účelom podpory rozvoja regiónov a ich ekonomického oživenia sú na Slovensku vytvorené **odborné inštitúcie**, ktoré sa zaoberajú regionálnym rozvojom ako takým, podporou podnikania a samozrejme aj rozvojom cestovného ruchu. Keďže ide o pomerne značný počet inštitúcií so širokým záberom činnosti, v tejto časti je uvedená len stručná charakteristika týchto inštitúcií, pričom je uvedený kontakt, kde je možné získať viac informácií a ďalšie poznatky o realizovaných a pripravovaných podporných programoch.

Inštitúcie zodpovedné za realizáciu regionálnej politiky a politiky cestovného ruchu

Slovenská agentúra pre cestovný ruch (SACR) - bola zriadená v r. 1995 s cieľom vykonávať marketing, propagačné a informačné pôsobenie v záujme rozvoja cestovného ruchu Slovenska, vykonávať oficiálne zastúpenie v zahraničí. Základným poslaním agentúry je úsilie o rast aktívneho zahraničného cestovného ruchu z hľadiska počtu účastníkov a ekonomických prínosov, vytváranie pozitívneho imidžu Slovenska v zahraničí ako cieľovej krajiny cestovného ruchu, zvyšovanie účasti obyvateľstva na domácom cestovnom ruchu, poskytovanie marketingových poznatkov zo zahraničia a iných dôležitých informácií subjektom cestovného ruchu, profesijným združeniam a zväzom cestovného ruchu, regiónom, orgánom štátnej správy a samosprávy.

SACR svoje poslanie zabezpečuje marketingovou a propagačnou činnosťou doma i v zahraničí, pričom využíva rôzne formy, ako je:

- oficiálna účasť a propagácia Slovenska na vybraných výstavách a veľtrhoch cestovného ruchu formou národného stánku Slovenska,
- samostatné prezentácie Slovenska ako cieľovej krajiny cestovného ruchu,
- workshopy, pracovné stretnutia slovenských a zahraničných podnikateľských subjektov cestovného ruchu,
- tlačové konferencie v zahraničí,
- distribúcia informačných a propagačných materiálov,
- šírenie informácií prostredníctvom internetu,
- spolupráca v medzinárodných organizáciách cestovného ruchu.

SACR na domácom trhu spolupracuje s regiónmi a strediskami cestovného ruchu a tiež s nasledovnými združeniami:

- Slovenská asociácia cestovných kancelárií,
- Zväz hotelov a reštaurácií SR,
- Asociácia informačných centier Slovenska,
- Združenie lanoviek a vlekov - LAVEX,
- Zväz kúpeľov a žriediel SR,
- Slovenský zväz vidieckeho turizmu a agroturizmu,
- Slovenský cykloklub.

SACR je členom nasledovných medzinárodných organizácií:

- ASTA American Society of Travel Agents ,
- CEETB Central and Eastern Europe Travel Board ,

- CECTA Central European Countries Travel Association ,
- ETC European Travel Commission ,
- RDA Internationaler Bustouristik Verband e.V.

Kontakt: **Slovenská agentúra pre cestovný ruch**

Nám. L. Štúra 1

974 05 Banská Bystrica

tel.: 048/4136146

<http://www.slovakiatourism.sk/>

SZVTA - Slovenský zväz vidieckeho turizmu a agroturizmu - združuje právnické a fyzické osoby, ktoré sú spôsobilé poskytovať služby v rámci cestovného ruchu na vidieku. Zväz zastupuje záujmy podnikateľov vo vidieckom turizme a v agroturizme. SZVTA je členom Európskeho zväzu vidieckeho turizmu a dovoleník na roľníckych dvoroch, so sídlom v Štrasburgu.

Kontakt: **Slovenský zväz vidieckeho turizmu a agroturizmu**

Dobrovičova 12

812 66 Bratislava

tel.: 02/59266333

Slovensko-švajčiarske združenie pre rozvoj cestovného ruchu - bolo založené v r. 1994. Hlavným cieľom združenia je ďalšie vzdelávanie v manažmente cestovného ruchu prostredníctvom domácich odborníkov za podpory švajčiarskeho know-how. Činnosť združenia tvorí:

- vzdelávanie pracovníkov podnikov cestovného ruchu a hotelierstva, štátnej správy a samosprávy, regionálnych a miestnych združení cestovného ruchu,
- poradenská a publikačná činnosť ,
- sprostredkovanie praxe v zariadeniach cestovného ruchu vo Švajčiarsku.

Kontakt: **Slovensko-švajčiarske združenie pre rozvoj cestovného ruchu**

Tajovského ul. 10

974 00 Banská Bystrica

tel.: 048/4152782

AICES - Asociácia informačných centier Slovenska - bola založená v r. 1994 ako dobrovoľné, nepolitické záujmové združenie fyzických a právnických osôb pôsobiacich v oblasti informácií a cestovného ruchu. Asociácia vznikla na ochranu práv a oprávnených záujmov informačných centier Slovenska, na podporu a skvalitňovanie ich činnosti s cieľom propagovať Slovensko v záujme rozvoja domáceho a aktívneho cestovného ruchu.

Kontakt: **Asociácia informačných centier Slovenska**

Námestie mieru 1

031 01 Liptovský Mikuláš

tel.: 044/5514449

<http://www.infoslovak.sk/>

SACK - Slovenská asociácia cestovných kancelárií - bola založená v r. 1991. Združuje cestovné kancelárie so sídlom na území SR a ďalšie fyzické a právnické

osoby, ktoré sú aktívne na trhu cestovného ruchu. Zastupuje a presadzuje záujmy svojich členov vo vzťahu k orgánom štátnej správy a samosprávy, je členom Svetovej federácie národných asociácií cestovných kancelárií - FUA AV/UFTAA, zabezpečuje spoločnú propagáciu na tuzemských a medzinárodných podujatiach, vydáva mesačník Aktuality pre členov.

Kontakt: **Slovenská asociácia cestovných kancelárií**

Bajkalská 25

821 01 Bratislava

tel.: 02/53419058

e-mail: sack@ba.sknet.sk

ARVI - Agentúra pre rozvoj vidieka - je príspevková, nezisková organizácia, ktorej poslaním je podporovať aktivity trvalo udržateľného, vyváženého sociálno-ekonomického rozvoja vidieckych sídiel, tvorbu zamestnanosti a dodatočných príjmov pre vidiecke obyvateľstvo, pomáhať obciam pripravovať a realizovať projekty v týchto oblastiach a asistovať potencionálnym a existujúcim podnikateľským subjektom na vidieku v ich činnosti.

Kontakt: **Agentúra pre rozvoj vidieka**

Akademická ul. 4

949 01 Nitra

tel.: 037/6537259

<http://www.arvi.uvtip.sk/>

NARMSP - Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania - vznikla spoločnou iniciatívou programu Európskej únie PHARE a vlády SR. Hlavným cieľom agentúry je iniciovať rozvoj a rast existujúcich a novozaložených malých a stredných podnikov. Agentúra zabezpečuje koordináciu všetkých aktivít na podporu malého a stredného podnikania v SR, vrátane finančných na medzinárodnej, národnej a lokálnej úrovni.

Kontakt: **NARMSP**

Prievozská 30

821 05 Bratislava

tel.: 02/53417328, 53417333,

<http://www.nadsme.sk/>

Podnikateľské inovačné centrá /BIC/ a Regionálne poradenské a informačné centra /RPIC/ - podporujú hospodársky rozvoj na regionálnej úrovni prostredníctvom rozvoja malého a stredného podnikania. Ich dominantnou úlohou je poskytovať komplexné služby pre sektor malých a stredných podnikateľov v jednotlivých regiónoch Slovenska, v prípade BIC sa aktivity sústreďujú predovšetkým na podporu podnikateľov s inovatívnym zameraním.

V súčasnosti sieť BIC pozostáva z BIC v Bratislave, Prievidzi, Spišskej Novej Vsi, Košiciach a Banskej Bystrici. Štruktúru RPIC tvorí 12 centier rovnomerne rozmiestnených po celom území Slovenska. Činnosť týchto inštitúcií je koordinovaná Národnou agentúrou pre podporu malého a stredného podnikania.

Kontakt: **BIC Spišská Nová Ves, s.r.o.**

Zimná 72
052 01 Spišská Nová Ves
tel.: 053/4426254

SZRB - Slovenská záručná a rozvojová banka - bola založená Ministerstvom financií v r. 1991. Je štátnym peňažným ústavom s osobitným poslaním zameraným na podporu financovania malých a stredných podnikateľov. Jedinečnosť postavenia SZRB v systéme podpory malého a stredného podnikania spočíva v poskytovaní bankových záruk na bankové úvery, čím podstatne znižuje riziko komerčných bánk a umožňuje podnikateľovi realizovať podnikateľský zámer. Ďalšou formou podpory je poskytovanie nenávratných finančných príspevkov na úhradu časti úrokov alebo časti oprávnených nákladov, t.j. nákladov vynaložených na investičnú časť projektu /Program podpory rozvoja cestovného ruchu SR č. 5/ a poskytovanie úverov pre malých a stredných podnikateľov.

Kontakt: **SZRB**
Štefánikova 27
814 99 Bratislava
tel.: 02/57292111
<http://www.szrb.sk/>

SARIO - Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu je akciová spoločnosť, poskytujúca komplexné poradenské a investorské služby. Jej hlavnou úlohou je podporovať vstup zahraničného kapitálu na Slovensko a vytvárať v zahraničí pozitívny obraz o Slovensku ako krajiny s atraktívnym investičným prostredím.

Kontakt: **SARIO**
Drieňová 3
821 01 Bratislava
tel.: 02/48209311
<http://www.sario.sk/>

SOPK - Slovenská obchodná a priemyselná komora bola zriadená zákonom SNR č. 9/192 Zb. ako verejnoprávna inštitúcia. Členmi komory sú právnické a fyzické osoby, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť okrem odvetvia poľnohospodárstva a potravinárstva. SOPK zastupuje a koordinuje spoločné záujmy svojich členov v podnikateľskej činnosti v tuzemsku i zahraničí, poskytuje im služby. Na Slovensku funguje sieť regionálnych komôr.

Kontakt: **Úrad SOPK**
Gorkého 9
816 03 Bratislava
tel.: 02/54433291
<http://www.sopk.sk/>

OBEO - Obchodno-ekonomické oddelenia pri zastupiteľských úradoch SR v zahraničí. Obchodní radcovia napomáhajú pri nadväzovaní kontaktov a obchodných stykov, získavajú pre firmy zo SR cenné informácie o trhu v danom teritóriu, prípadne informujú miestne podnikateľské kruhy o investičných a obchodných príležitostiach

na Slovensku. Taktiež sa zapájajú aktívne do rôznych propagačných akcií a výstav. V súčasnosti má SR sieť 55 obchodných radcov v 47 krajinách. Informácie a kontakty na konkrétne OBEO možno získať na Ministerstve hospodárstva SR, na sekcii dvojstranných obchodných vzťahov, na tel. č. 02/4854 2113.

10.3. Oblasť podporných programov pre rozvoj podnikania

Po vstupe do EÚ

Vypracovanie Národného rozvojového plánu pre obdobie rokov 2004 - 2006 je jedným z kľúčových krokov v príprave Slovenska na implementáciu štrukturálnych fondov v súvislosti s očakávaným pristúpením SR do EÚ v roku 2002.

Kvôli prehľadu uvádzame základné informácie o štrukturálnych fondoch v zmysle úprav ich čerpania po prijatí Agendy 2000:

Po roku 2000 bol počet cieľov štrukturálnych fondov zredukovaný na tri ciele:

Cieľ 1. Zníženie zaostávania v rozvoji (týka sa najmä regiónov, kde úroveň HDP na obyvateľa nedosahuje 75 % priemeru HDP EÚ - teda aj všetkých regiónov Slovenska na úrovni NUTS II okrem Bratislavy)

Cieľ 2. Podpora rekvalifikácie na nové pracovné zaradenie, ktorá sa týka priemyselných zón, vidieckych oblastí, oblastí závislých na rybolove a krízových mestských štvrtí

Cieľ 3. Nová stratégia zlepšovania ľudských zdrojov nad rámec cieľa 1, úzko spojená s národnými plánmi zamestnanosti, takisto slúži ako referenčný rámec pre všetky aktivity v prospech rozvoja ľudských zdrojov.

Štrukturálne fondy sú nasledovné (finančná alokácia na roky 2000 - 2006 je 195 mld. Euro):

A/ Európsky fond regionálneho rozvoja, ktorý financuje (pre regióny spadajúce pod cieľ 1. a 2)

- investície do výroby (spojené s tvorbou/udržaním pracovných miest)
- investície do infraštruktúry
- rozvoj vnútorného potenciálu
- technická podpora

B/ Európsky fond sociálneho rozvoja, ktorý financuje rozvoj ľudských zdrojov a podporu zamestnanosti, aktívnej politiky trhu práce, rovnosti možností v prístupe na trh práce, odborného vzdelávania a pod.

C/ Európsky poľnohospodársky garančný a vyrovnávací fond, ktorý je zameraný na podporu rozvoja vidieka a poľnohospodárstva, na prispôsobovanie sa poľnohospodárskych štruktúr

D/ Finančný nástroj na vyrovnávanie v rybolove

Okrem štrukturálnych fondov bude ako nástroj financovania slúžiť **Kohézny fond**, ktorý sa bude využívať na financovanie projektov životného prostredia a dopravnej infraštruktúry v krajinách s priemerom HDP na obyvateľa nižším ako 90 % priemeru EÚ.

V súčasnom období v rámci podpory rozvoja podnikania majú slovenské

podnikateľské subjekty možnosť využívať finančné prostriedky plynúce z rozvojových **predvstupových fondov EÚ** (Phare, SAPARD a ISPA) určené na program pomoci kandidátskym krajinám na prístup do EÚ.

Bližšie informácie nájdete na webovskej stránke úradu vlády:
<http://www.vlada.gov.sk/phare/>

Okrem predvstupových fondov EÚ sú v súčasnosti k dispozícii na Slovensku aj ďalšie podporné programy v oblasti rozvoja cestovného ruchu a podpory podnikania, ktoré spravujú úrady práce, Ministerstvo hospodárstva a ďalšie inštitúcie.

Podporné programy úradov práce

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR prostredníctvom krajských a okresných úradov práce zabezpečuje politiku trhu práce v SR uplatňovaním vhodných nástrojov hospodárskej a sociálnej politiky.

Zdrojom financovania politiky trhu práce je **Úrad práce, soc. vecí a rodiny**. Finančné prostriedky v ňom sa rozdeľujú na pasívnu politiku trhu práce (podpora v nezamestnanosti) a na aktívnu politiku trhu práce, ktorá vychádza z koncepcie rozvoja každého regiónu.

Podnikatelia a záujemcovia o podnikanie, ktorí spĺňajú svojim podnikateľským zámerom regionálne potreby, môžu požiadať o nasledovnú finančnú podporu:

a) podpora vytvárania nových pracovných miest

Na vytvorenie nového pracovného miesta môže úrad práce, soc. vecí a rodiny poskytnúť nenávratný príspevok, ak nové pracovné miesto vytvára:

- občan na prevádzkovanie alebo na vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti

Evidovanému nezamestnanému alebo občanovi, ktorí začne na základe dohody s ÚPSVaR prevádzkovať alebo vykonávať samostatnú zárobkovú činnosť a nie je zamestnancom, môže ÚPSVaR poskytnúť príspevok najviac vo výške 200 tis. Sk, ak bude prevádzkovať alebo vykonávať túto činnosť po dobu 2 rokov. Príspevok sa môže použiť na úhradu nákladov na obstaranie hnutelných alebo nehnuteľných vecí, potrebných na dohodnuté pracovné miesto alebo úhradu nájomného za prenajaté priestory alebo pozemky potrebné pre samozamestnanie, alebo na splácanie úrokov z pôžičiek,

- zamestnávateľ:

- pre evidovaného nezamestnaného

- pre absolventa školy alebo pre mladistvého

- pre evidovaného nezamestnaného prijatého na verejnoprospešné práce

- pre dlhodobozamestnaného prijatého na verejnoprospešné práce

b) podpora zamestnávania osobitných skupín občanov

- dlhodobozamestnaní,

- občan starší ako 50 rokov veku,

- občan po uplynutí obdobia poberania rodičovského príspevku,

- občan ohrozený stratou zamestnania v dôsledku znižovania úrovne zamestnanosti jeho zamestnávateľom,

- príspevok na zriadenie a prevádzku chránenej dielne a chráneného pracoviska.

10.4. Program podpory rozvoja cestovného ruchu v Slovenskej republike

Cieľom Programu podpory rozvoja cestovného ruchu v Slovenskej republike č. 5

je formou poskytovania nenávratných finančných príspevkov prispieť k zvýšeniu kvality, rozsahu a k zlepšeniu štruktúry ponuky služieb cestovného ruchu v Slovenskej republike.

Program vyhlasuje Ministerstvo hospodárstva SR. Vykonávateľom Programu je Slovenská záručná a rozvojová banka.

Podpora z programu je určená pre malých a stredných podnikateľov, ktorí:

- podnikajú v odvetví cestovného ruchu v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka č. 513/1991 Z. z. a v znení neskorších predpisov,
- sú prevádzkovateľmi podporovaného zariadenia a je predpoklad perspektívnosti ich činnosti v predmetnom zariadení,
- zamestnávajú v čase podania žiadosti menej ako 50 zamestnancov (malý podnikateľ) alebo menej ako 250 zamestnancov (stredný podnikateľ),
- sú ekonomicky nezávislí,
- neprekračujú limit stanovený príslušnými kritériami § 10 zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci.

Štátna pomoc má charakter dotácie poskytnutej formou nenávratného finančného príspevku po preukázaní oprávnených nákladov použitých v zmysle zamerania projektov stanoveného v Programe. Oprávnenými nákladmi sa pre účely Programu rozumie cena obstarania hmotného investičného majetku podľa definície v Zákone o účtovníctve č. 563/1991 Z. z.

Výška finančného príspevku môže byť najviac vo výške 25 % oprávnených nákladov.

Štátna pomoc je určená pre podnikateľov, ktorí výstavbou nových alebo rekonštrukciou a modernizáciou starších objektov vytvoria na území Slovenskej republiky minimálne jednu z nasledovných aktivít:

- ubytovacie zariadenie alebo kemping zaradený do kategórie a triedy v zmysle platnej kategorizácie okrem ubytovania v súkromí; možné je akceptovať ubytovanie v súkromí nachádzajúce sa v objekte kultúrnej pamiatky zapísanej v Ústrednom zozname kultúrnych pamiatok,
- stravovacie zariadenie zaradené do kategórie a skupiny (v zmysle platnej kategorizácie), ktoré sa nachádza priamo v objekte ubytovacieho zariadenia, alebo samostatné zariadenie v mieste sústredeného pohybu turistov; zo štátnej pomoci je vylúčené odbytové stredisko kategórie bufet a projekty zamerané prevažne na zábavnú funkciu (varieté, nočný bar, kasíno, herňa a pod.),
- doplnkové služby pri ubytovanom zariadení alebo na mieste sústredeného pohybu turistov, ktorými sa skvalitní a zatriktívni ponuka služieb (športovo-rekreačné a kultúrno-spoločenské zariadenia, požičovne športových potrieb, úschovne batožín, bazény, sauny, posilovne, vodné tobogany, ihriská, detské kútiky a pod.),
- technické a technologické vybavenie prírodných a termálnych kúpalísk ako aj kúpalísk a plavární vo významných turistických lokalitách, parková úprava, parkoviská, verejné hygienické zariadenia v objektoch a areáloch cestovného ruchu,
- osobné horské dopravné zariadenie, systém mechanického zasnežovania lyžiarskych tratí, nákup mechanizmov na úpravu zjazdových a bežeckých lyžiarskych tratí, príp. doplnková vybavenosť lyžiarskeho strediska (ski servis, hygienické zariadenia a pod.).

O poskytnutí a výške finančného príspevku rozhoduje Komisia pre cestovný ruch zložená zo zástupcov MH SR, Ministerstva životného prostredia SR a SZRB.

10.5. Program štátnej pomoci na rozvoj okresov s vysokou mierou nezamestnanosti

Účelom programu je poskytnutie štátnej pomoci formou dotácie na hospodársky rozvoj podľa §4 ods.1 písm. a) a §6 ods.1 zákona 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci pre štrukturálne postihnuté a ekonomicky slabé okresy s vysokou mierou nezamestnanosti v súlade s Integrovaným plánom regionálneho a sociálneho rozvoja (uznesenie vlády SR č.923 zo dňa 27.10.1999) a napomáhať malým podnikateľom. Poskytovateľom štátnej pomoci je Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky (ďalej len "poskytovateľ"). Príjemcom podpory sú malí podnikatelia - fyzické alebo právnické osoby - registrovaní na území vybraných štrukturálne postihnutých a v ekonomicky slabých okresoch s vysokou mierou nezamestnanosti, ktorí podnikajú v zmysle Obchodného zákonníka, pričom sa vychádza zo zákona o štátnej pomoci.

Podmienky poskytnutia štátnej pomoci

Štátna pomoc sa poskytuje vo forme dotácie na realizáciu projektu, ktorý zabezpečuje vytvorenie minimálne dvoch nových pracovných miest na dobu päť rokov na projekty realizované vo vybraných štrukturálne postihnutých a ekonomicky slabých okresoch s vysokou mierou nezamestnanosti.

Celková výška poskytnutej štátnej pomoci nesmie byť vyššia ako 3 mil. Sk a u jednotlivého podnikateľa súhrnne nesmie prekročiť v prepočte 100 000 EURO v priebehu troch po sebe nasledujúcich kalendárnych rokov.

Štátna pomoc sa môže poskytnúť do 50% oprávnených nákladov, ak v rámci týchto investícií podnikateľ obstaráva hmotný investičný majetok, a do 25% oprávnených nákladov na obstaranie nehmotného investičného majetku.

Bližšie informácie o štátnom programe nájdete na webovskej stránke Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR:

<http://www.build.gov.sk>

Ďalšie programy

Program obnovy dediny

Gestorským rezortom je MZP SR a je charakterizovaný ako proces aktivít prispievajúcich ku skrášleniu a zlepšeniu prostredia na dedinách.

Viac o programe na stránke www.lifeenv.gov.sk

Podporný úverový program,

ktorý realizuje Národná agentúra pre malé a stredné podnikanie, je zameraný na malé a stredné podniky, čím je vytvorený priestor aj na podporu v oblasti CR.

Podpora vidieckej turistiky a agroturistiky,

ktorú realizuje MP SR je viazaná na poľnohospodársku výrobu žiadateľov.

Informácie na <http://www.mpsr.sk>

10.1.1. Grantová schéma Cestovný ruch

Grantová schéma cestovného ruchu má posilniť operačné a riadiace kapacity za účelom dosiahnutia efektívneho využívania predstupových nástrojov a neskôr štrukturálnych fondov.

Rozpočet: 5.2 MEUR (3 MEUR Phare + 2.2 MEUR spolufinancovanie)

Aktivita:

(A.1) Podpora malých a stredných podnikov v oblasti rozvoja cestovného ruchu

- výstavba nových ubytovacích zariadení,
- rekonštrukcia a zvýšenie kapacít existujúcich ubytovacích zariadení so zvýšením

ich štandardu,

- výstavba alebo prestavba reštaurácií a podobných zariadení, ktoré poskytujú služby hlavne pre domácich a zahraničných turistov,
- príprava turistických atrakcií.

(A.2) *Podpora aktivít lokálnych a regionálnych združení cestovného ruchu*

- informačné letáky a brožúry,
- informačné kampane,
- marketingové analýzy a stratégie,
- organizovanie školení,
- participácia na veľtrhoch cestovného ruchu,
- propagačné brožúry, CD-ROMs, reklama v médiách.

Prínosy grantovej schémy:

Podporiť miestne iniciatívy a tvorbu nových pracovných miest v prioritných regiónoch, kde sú podmienky pre rozvoj cestovného ruchu:

- pomôže zvýšiť kvalitu cestovného ruchu.

Žiadatelia:

Žiadateľmi o grant môžu byť malí a strední podnikatelia v sektore cestovného ruchu (pre aktivitu A.1) a lokálne a regionálne združenia cestovného ruchu, neziskové organizácie, ktoré majú koordinačnú úlohu v cestovnom ruchu (pre aktivitu A.2).

10.1.2. Grantová schéma Regionálny rozvoj

Hlavným cieľom tejto grantovej schémy, ktorá bude v gescii Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR je podpora dynamiky regionálneho rozvoja a vytvorenie administratívnych kapacít, ktoré budú v budúcnosti potrebné pre úspešnú implementáciu štrukturálnych fondov.

Rozpočet: 4 MEUR (3 MEUR Phare + 1.277 MEUR spolufinancovanie)

Aktivita:

Predpokladané aktivity, ktoré budú financované touto grantovou schémou je možné zhrnúť do 4 kategórií:

Kategória (A): Stratégie a partnerstvá

- vypracovanie miestnych a regionálnych stratégií a plánu činností, ktoré s tým súvisia,
- vytvorenie informačného systému, prostredníctvom ktorého si budú môcť verejné inštitúcie vymieňať informácie, skúsenosti a overené metódy,
- zhrnutie a analyzovanie dát, ktoré sú k dispozícii na miestnej a regionálnej úrovni, za účelom zadefinovania problémov a príležitostí,
- stretnutia, školenia, semináre, študijné návštevy a výmeny v rámci hodnotenia súčasnej situácie a budovania partnerstiev na základe spoločných projektov.

Kategória (B): Miestne rozvojové organizácie

- podpora riadenia v rámci organizácií, vrátane finančného plánovania a kontroly, rozvoj podnikateľských plánov, založenie a podpora Riadiacich výborov, tréningové kurzy na podnikateľské plánovanie a s tým spojené manažérske zručnosti,
- vytvorenie siete, prostredníctvom ktorej by si organizácie vymieňali informácie, skúsenosti a overené metódy,
- vytvorenie sietí medzi miestnymi orgánmi, združeniami podnikateľov, obchodnými úniami, miestnymi rozvojovými združeniami, finančnými inštitúciami, decentralizovanými orgánmi centrálnej verejnej administratívy. Rozvíjanie spojení

medzi existujúcou sieťou verejných orgánov, miestnych samospráv a regionálnych organizácií (Informačné centrá cestovného ruchu, Združenia miest a obcí atď.),

- tréningové kurzy a školenia zamerané na prípravu projektov vo vzťahu k dostupným finančným prostriedkom,
- rozvíjanie marketingových stratégií pre lokálne a regionálne partnerstvá zamerané na vnútorný a vonkajší obchod. Aktivity obsahujú uskutočnenie marketingových auditov v regiónoch, formuláciu marketingových cieľov a akčných plánov, rozvíjanie regionálnej identity prostredníctvom publikácií a internetových stránok.

Kategória(C): Príprava projektov

- príprava štúdie realizovateľnosti pre dôležité infraštruktúrne projekty s požadovanou technickou dokumentáciou,
- vykonanie analýzy dopadu na životné prostredie,
- príprava obchodných plánov a auditov,
- príprava dokumentácie pre verejnú súťaž.

Kategória(D): Lokálne významná infraštruktúra

- obstaranie vybavenia pre kancelárie, informačné a poradenské centrá,
- obnova opustených verejných budov a priestranstiev,
- rozvoj miestnych ciest a verejnej dopravy v rámci kompetencií orgánov na úrovni NUTS IV a NUTS V,
- zlepšenie miestnych zdrojov pitnej vody,
- čističky odpadových vôd.

Prínosy grantovej schémy:

Prispieje k napĺňaniu Národného plánu regionálneho rozvoja, tým že sa:

- podporia regionálne aktivity a ich prínos do prípravy regionálnych stratégií,
- zriadia sa inštitúcie finančného manažmentu a zadefinujú sa kontrolné procedúry, ktoré budú tvoriť základ pre riadenie budúcich operačných programov financovaných z prostriedkov ERDF,
- podporí technickú prípravu projektov, ktoré môžu byť v budúcnosti financované cez štrukturálne fondy, čiže vytvorí sa tzv. "project pipeline" (zásobník projektov) pre tieto fondy.

Žiadatelia:

Žiadateľ musí byť nezisková organizácia, ako napríklad obecný alebo mestský úrad, obchodná komora, združenie miest a obcí, alebo mimovládna organizácia.

10.1.3. Grantová schéma Ľudské zdroje

Úloha grantovej schémy bude predovšetkým podporovať flexibilitu trhu práce a podpora odborných tréningov a ďalšieho vzdelávania aj v oblasti cestovného ruchu. Zvláštny dôraz sa kladie na to, aby bola v projekte zahrnutá rómska problematika a problematika rovnakých príležitostí.

Rozpočet: 3.75 MEUR (3 MEUR Phare + 0.75 MEUR spolufinancovanie)

Aktivity:

Budú zamerané na nasledujúce skupiny:

- nezamestnaní mladí ľudia vo veku 15- 29 rokov;
- dlhodobo nezamestnaní;
- ženy;
- registrovaní nezamestnaní vo veku 45- 59 rokov;
- telesne postihnutí;
- sociálne vylúčení.

Predpokladané aktivity, ktoré budú financované prostredníctvom tejto grantovej schémy možno zhrnúť do troch skupín:

1. Stratégie a plány na rozvoj ľudských zdrojov na regionálnej a miestnej úrovni
 - Príprava miestnych a regionálnych stratégií pre rozvoj ľudských zdrojov
 - Stretnutia, školenia, semináre, študijné návštevy a výmeny v rámci hodnotenia súčasnej situácie a budovania partnerstiev na základe spoločných projektov
2. Projekty, ktoré sa budú zameriavať na zvýšenie flexibility pracovného trhu
 - Aktivity, ktoré budú mať preventívny charakter, ako sú konzultačné služby, poradenstvo v kariére, ohodnotenie zručností jednotlivca, hľadanie zamestnania na internete a pod.
3. Projekty, ktoré sa budú zameriavať na zvýšenie kvalifikácie pracovníkov prostredníctvom zvyšovania vzdelania
 - Aktivity na podporu celoživotného vzdelávania alebo rekvalifikácie
 - Príprava školení alebo tréningových aktivít

Prínosy grantovej schémy:

- Podporí koordináciu a spoluprácu na regionálnej a miestnej úrovni v rámci prípravy stratégií pre rozvoj ľudských zdrojov
- Podporí miestne iniciatívy a tvorbu partnerstiev v procese plánovania a implementácie
- Pomôže zvýšiť flexibilitu pracovného trhu
- Zlepší kvalitu práce a možnosti zamestnať sa

Žiadatelia:

Žiadateľ musí byť nezisková organizácia, ako napríklad obecný alebo mestský úrad, obchodná komora, združenie miest a obcí, alebo mimovládna organizácia.

10.1.4. Grantová schéma Priemysel

Základným cieľom tejto grantovej schémy je zvýšiť konkurencieschopnosť slovenského hospodárstva v rámci prístupového procesu, čo sa má dosiahnuť nárastom počtu podnikov schopných produkovať vysoko kvalitné výrobky, technológie a takisto vyškoliť štruktúry na centrálnej a regionálnej úrovni schopné využívať štrukturálne fondy pre podobné aktivity v budúcnosti.

Vzhľadom k tomu, že táto schéma sa priamo nedotýka cestovného ruchu, nebudeme sa jej na tomto mieste venovať. Informácie o nej budú na stránke MVAR SR www.build.gov.sk

Rozpočet : 3.95 MEUR (3.2 MEUR Phare + 0.75 MEUR spolufinancovanie)

Žiadateľ musí byť súkromná organizácia.

Proces implementácie:

V prípade, že budú grantové schémy schválené Riadiacim výborom Phare v Bruseli, za implementáciu grantových schém preberá zodpovednosť Agentúra na podporu regionálneho rozvoja na MVAR SR, ktorá sa riadi Praktickou príručkou Phare, Ispa, Sapard (Practical Guide to Phare, Ispa and Sapard contract procedures).

Z grantových schém bude možné získať podporu z programu Pare.

Agentúra na podporu regionálneho rozvoja bude zároveň prijímať a predbežne posudzovať žiadosti, ktoré bude následne predkladať špeciálnej Hodnotiacej komisii, ktorá bude vytvorená pre zabezpečenie plynulého, objektívneho a efektívneho výberu projektov a implementácie grantovej schémy a v rámci nej poskytnutých

grantov.

Hodnotiaca komisia bude vytvorená na princípe partnerstva a jej členmi budú predstavitelia ministerstiev, zástupcovia regionálnych samospráv a mimovládnych organizácií.

Od uverejnenia výzvy budú mať žiadatelia minimálne 60 dní na predloženie projektov. Hodnotiaca komisia na základe bodového hodnotenia jednotlivých projektov rozhoduje o udelení grantu. Rozhodnutie hodnotiacej komisie o zamietnutí žiadosti, resp. o nepridelení grantu má konečnú platnosť. Predpokladaná implementácia projektov bude prebiehať v druhej polovici roka 2003 a v priebehu roku 2004.

Záver:

V súčasnosti v Slovenskej republike prebieha zložitý proces transformácie ekonomiky a spoločnosti a vytvorenie potrebného inštitucionálneho rámca na prevzatie a implementáciu pravidiel EÚ. Pre tieto zámery bolo potrebné zmapovať problémy a východiská predvstupového obdobia a vytýčiť socio-ekonomické a environmentálne rozvojové ciele a priority SR. Nástrojom pre naplnenie týchto náročných úloh je Národný plán rozvoje SR. Z tohto plánu vychádzajú Krajské plány a Plány rozvoja obce ako základný rámec pre budúce projekty v oblasti znižovania disparít prezentované v EÚ.

Hlavným cieľom tohto dokumentu je zlepšovať kvalitu života občanov a sociálnu súdržnosť obce, najmä vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných príležitostí, presadzovať koncept trvalo udržateľného rozvoja tak, aby sa obec v rámci Prešovského kraja a SR pri začleňovaní do štruktúr EÚ stala plnehodnotnou.

Spracovatelia: - Prešovské združenie regionálneho rozvoja
- starosta obce
- obecné zastupiteľstvo

Obsah

Úvod	1 - 3
1. časť	
Sociálno-eonomická analýza a identifikácia možnosti jej rozvoja	4
1.2. Miera ekonomickej aktivity	5
1.3. Dôchodková situácia obyvateľstva	
1.4. Evidovaní nezamestnaní	
1.5. Vzdelanostná štruktúra	
1.6. Zdravotné a sociálne služby	
1.7. Stavebníctvo a bytová výstavba	6
1.8. Vývoj počtu a štruktúra podnikateľských subjektov	
1.9. Analýza poľnohospodárstva a rozvoj vidieka	
1.9.1. Lesné hospodárstvo	
1.9.2. Rozvoj vidieka.....	7
1.10. Analýza stavu životného prostredia	8
1.10.1. Vodovodná a kanalizačná sieť	
1.10.2. Odpadové hospodárstvo	
1.11. Vybavenosť obce dopravnými a technickými vybaveniami	
1.11.1. Cestná infraštruktúra	
1.11.2. Energetika	
1.11.3. Telekomunikačná a informačná infraštruktúra.....	9
2. časť	
2. Strategická vízia	
2.1. Technická infraštruktúra	
2.2. Rozvoj vodohospodárskej infraštruktúry	10

2.3. Zásobovanie obce energiou a úspora energie	
2.4. rozvoj telekomunikačnej infraštruktúry	
3. časť	
3. Cestovný ruch	11
3.1. Vybudovanie systému verejno-právnych partnerstiev.....	22
3.2. Osveta , výchova a vzdelávanie	23
3.3. Rozvíjať vidiecky turizmus	
3.4. Zlepšenie podmienok pre rozvoj MSP v oblasti služieb CR.....	24
3.5. Zachovať kultúrno-historické dedičstvo	
3.6. Skvalitniť informačný a orientačný systém.....	25
3.7. Rozvoj cezhraničnej spolupráce	
4. časť	
4. Podpora a rozvoj podnikania	
4.1. Stabilita a rozvoj existujúcich výrobných kapacít.....	26
4.2. Optimalizácia obecnej štruktúry	
4.3. Vybudovanie a rozvoj dopravnej infraštruktúry	
4.4. Dobudovanie a rozvoj inžinierskych sietí.....	27
4.5. Rozvoj telekomunikačných sietí	
4.6. Efektívne umiestňovanie	
4.7. Posilňovanie sociálneho kapitálu	
5. časť	
5. Poľnohospodárstvo, lesníctvo a vidiecky rozvoj	28
5.1. Zabezpečenie racionálneho obrábania PPF	
5.2. Podpora dynamického rozvoja prvovýroby	
5.3. Ochrana PPF.....	29
5.4. Rozvoj turizmu a agroturizmu vo vidieckom priestore	
5.5. Zalesňovanie poľnohospodárskych ťažko prístupných pôd	
5.6. Podpora pri ozdravných opatrení v lesoch	30
5.7. Podpora rozvoja poľovníckej turistiky ako súčasť rozvoja vidieka	
5.8. Stabilizácia a zlepšenie obhospodarovania poľovných revírov	
6. časť	
6. Sociálna oblasť a zdravotníctvo.....	31
6.1. Zvýšenie kvality sociálnych služieb	
6.2. Dosiahnutie aktívnej účasti na starostlivosti o zdravie	
7. časť	
7. Životné prostredie	
7.1: Ochrana a racionálne využívanie vôd	32
7.2. Minimalizácia vzniku odpadov	
7.3. Ochrana racionálne využívanie pôd.....	33
7.4. Ochrana ovzdušia	
7.5. Enviromentálna osвета, výchova a vzdelávanie	
8. časť	
8. Vzdelávanie a školstvo.....	34
8.1. Rozvoj vzdelávania	
8.2. Zvýšenie vzdelanostnej úrovne	
9. časť	
9. Výstavba	35
10. časť	
10. Rámec opatrení vlády.....	36
10.1. Oblasť legislatívy	

10.2. Oblasť inštitucionálnej podpory.....	40
10.3. Oblasť podporných programov pre rozvoj podnikania.....	45
10.4. Program podpory rozvoja cestovného ruchu v SR.....	47
10.5. Program štátnej pomoci na rozvoj okresov s vysokou mierou nezamestnanosti	48
10.1.1. Grantová schéma Cestovný ruch.....	49
10.1.2. Grantová schéma Regionálny rozvoj.....	50
10.1.3. Grantová schéma Ľudské zdroje.....	51
10.1.4. Grantová schéma Priemysel.....	52
Záver.....	53